КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 7 октябрь, 1976 шу. • № 122 (5633). • Мах 2 кеп.

1976 ШЕРА 5 ОКТЯБРЕ ФРАНЦУЗСКИ ТЕЛЕВИДЕНЕНА Л. И. БРЕЖНЕВА енна интервью

КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева ТФ-1 яхача Франце телевизионни компане обозреватель Ив Муруан Кремле тIа а вийна, цунна интервью еннай. Лахе доаладу обозревателa даь хаттараши нов. Л. И. Брежнева тийнна жопаши.

Ив Мурузи. Эггара хьалха, г-н Генеральни секретарь, Хьона баркал ала ловра сона Iа наггахьа мара интервью ца луча укх кремлевски кабинете французски телевидене викал Iа тIаэцарах. Цу тайпара цхьадолча даькъе Франце а я Iа тIээцар. Дог тийша ва со, Iа дергдола къамаьл французаша чIоагIIа раьза хинна тIаэцаргдолгах. 1971, 1973, 1974 шерашка Хьо Франце хилар цар гIадбаха хьехалеш, аз-м аргдар. Хьо дукха везаш уж боландаь дукхагIа а. Франце дукха везаш саг ва Хьо.

IалaьматеI дукха хIамаш хар ловра тхона. Эггара хьалха хатта мукъаба сона, КПСС ЦК Генеральни секретарь хиларах тарра, Хьа кхоачашде дезаш дола декхараш малагIаш да, малагIа проблемаш я хIанз шун парте ЦК Политбюро теркаме латтараш.

Дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка Iа лоацаш дола тIехдаьнна доккха дакъа довзаш да. Цунна дувзаденна цхьаьлолча лоархIамегIарча дешаех Хьона хетар хьахазар ловра сона.

Укх тIеххьарча хана малхбузехьарча мехкашка тоъал шера дискуссеш ю дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбара лоархIамах долча деша гоннахьа. Цкъаза кхыметтел из эггара хьалха Советски Союзан кхыча социалистически мехкаштей гIойле йолаш да аьнна хеташ е дувц Цу хьакъехьа Хьона фу хет? Миштаб, масала, хIанз дунен халкъашта юкъерча гIулакхашцара Советски Союза глобальни никъ?

ХIанз шу совгIа ха яьннай Iа, г-н Генеральни секретарь, президента Валери Жискар д'Эстэна, кхыча пачхахьалкхений кулгалхоша а санна, Хельсинкерча совещане ТIеххьарча актана кулгаш яздича денз. Цу совещане идея Хьона хьашт долаш хиннилга сайна ховш хиларах, хьахазар ловра сона, барт вIашIтIехьбаьнна дешаш, цу даькъе кхоххам кIаьдбарца дувзаденна дараш а, кхоачашдара лелама Советски Союзо миштa мах бу.

ХIаьта, юххера а, г-н Генеральни секретарь, тIеххьара хаттар да са. Тханцига вовз Хьо франко-советски юкъмоттиг дIахо дегIаярe белггала тIекъа латтар хиларах тарра.

Л. И. Брежнев. Из бакъда.

Ив Мурузи. Тхона хов, вай юкъмоттиг тоаяра Хьа кIезига къахьега ца яийзалга. ХIанз президентаца Жискар д'Эстэнаца контакташ лелаю Iа. Хьакхайкадальд, дукха ца говш Хьо Франце воагIаргхилар, хетарашта дIа-хьа дагадаргхилар. Цудухьа къаьстта хар ловра тхона, хIанз, 1976 шера октябре, Францевен Советски Союзан юкъе пхьара лeладеча гIулакхий хьала Iа мишта мах бу.

Л. И. Брежнев. КIезига хаттараш оттадаьдац Iа сона хьалхашка. Царна жоп дала хьожаргва-со.

Сайна гаьнна хьалхагIа денз бовзаш хиларах тарра эггара хьалха французски телезрителашка моршал дала ловра сона. ХIанз духхьашха вIашагIкхеташ дац чай. ХIанз вIашагIкхеташ шоана ма-гарра, доттагIий, французски журналист Кремле чукхаьчав, хIаьта тхо, аз болх беча кабинете а да, балха да юкъехкаьчача хана. Цудухьа, со фу деш ва яха хаттар хетаргахьа, де доагIаш даь да. Цунна жоп дала хьожаргва со, из сел атта гIулакх дерe a.

Са, вешта ЦК ерригача Политбюро а, гIулакхий хьисап эггара хьалха белгалдоал Коммунистически парте тха мехка кхоачашдеча даькъаца.

Тханцига парте чулоаш болхлой класса, эхархой, интеллигенце хьалха латта, сахкетамагIеи хьинарегIан дола дакъа. Цо шиб политика белгалйоах Iилман ларда тIа лелабеча ньыкъаца, наьха вахара эша, цар дIадеха реальни хIамаш кIоаргга Iомадарца. Цо кхота-

бу обществера беррига нах, дерригa къамаш, наьха лоIам, кийчо лу, эггара хьалха латтачеи нийсагIчен общества — коммунизма — идеалаш бахьан долаш къовсам лоаттабе Iомабу уж.

Парте гIулакхий эггара доккхагIа дола маIан — долла хIама халкъа духьа, цул хьал тоадарен иразен духьа. Цудухьа ший яр санна тIаэц цо парте политика, цунах тийша цунга дIалу цо обществе кулгалдара дакъа.

Сона ховчох, Малхбузехьарча дуккхачарна бокъонца миштай хац тха политически система. Юхамаччахьа дувцаш а хул. Цар йоах, масала, парте ше ду кхыйолча, паччахьалкхен санна, иштта общественни а органаша де дезар. Из, шеко йоацаш, нийса дац.

Тха паччахьалкхен органий — СССР Лакхехьарча Совета, СССР Министрий Совета, Iаьдала республиканск моттигерча органий — шаьра къоастаяь, Конституце белгалъяь компетенци я. Цар законаш кийчду, уж кхоачашдарга хьеж, боахама организма болх, Iилма, культура, халкъа образовани, унахцIеяо лораелга, кхыдараш дегIаухилга Iалашду.

Обществени организацей гIулакхий наькъаш шоай да: профсоюзаш эггара хьалхарча аргIанна къахьегамхой хьашташ лорадеш, цар къахьегами салоIами вIаштIехьбоахаш я; комсомол — къона ноахал кхедеш, кхыдараш деш. Цхьабакъда, пIаькха а ях из, советски халкъа дегаш урувттадерри политически из вIаштIехьдоахари тха парте я.

Хьона ма-гарра тха система шунчоа тара яц. Иштта мара вIаши тара яц Советски Союзеи капиталистически мехкашкеи кулгалдара практика а. Политбюрос а, Генеральни секретарь хиларах тарра, аз а леладеш дола дешаш Малхбузехьарча кулгалхой дарел дукха а дукхагIа да. Оаха, ма-дарра аьлча, тхоай теркаме лоаттаду халкъа вахара дерригa доакъош, тха мехка массе метте лелаш мел дола хIама. Царна юкъедоагIа партеи обществаи идейни вахар а, экономически социальни проблемаш а, социалистически демократи дегIайоалаелга а. Дерригаш а дагардаь воалалургвац. КIезига къахьега дезаш дац дунен халкъашта юкъера гIулакхаш а.

Нагахьа санна хIанзарча тха балха керттерча лостамах лаьца аьлча, из — КПСС XXV съезда решенеш практике чакхъяхар а эггара хьалха наьха материальни культурни боарам дIахо лакхбелга, цар къахьегамеи бытеи хьалаш тоаделга Iалашдар.

Тха съездо, хоаш ма-дарра, тIаьйцад кеодача иттлагIча пхе шера плана керттера лостамаш. ХIанзара пятилетка укхал хьалхагIа дIаяхарел дукхача хIамашца эгаш я. Халкъа боахама структурен технически боарамеи дикалгахьа кIоаргга хувцамаш делга, цун ерригa юхь дакка хувцилга вIаштIехьдаккха аьнна декхар отталаьд оаха.

Оаха кхыметтел тхоай пятилеткаш дикален эффективностен пятилетка аьнна цIи а тиллай. Цун маIан да эггара толашагIа йола технологи юкъеяхьар, наьха квалификаци, кхетам лакхбар, къахьегамца цIенагIа бола никъ лелабергбола уйла дег чу йоссаяр, цу дарда тIа къахьегама овсарле лакхъелга, товарий дикал товелга Iалашдар.

Бакъдар аьлча, гIулакха дукхала оагIув а йицъялийтац оаха. Тха мехко хIанзле а Iалашъю дунен промышленни производствах 20 процент (дунен тIа бахача нахах 6 процент мара Советски Союзе ца бахе а). Цхьабакъда, укх пятилетке кхы а 36 процент лакхъе безам ба тха индустриальни продукце объем. Теркалдел Iа из фу яхилга да а цу боарамга кхачара мел низаш тIадахийта деза а!

Тха мехка деш дукха хIама да юрта боахам чIоагIIа дегIаена экономика сектор а яь дIоттабара Тханцигара климатически хьалаш ховш ма-дарра, эттачарех дац. Мехка территоре тоъал доккха дакъа критически лаьтта леладар оалаш йолча, хьувкъам кхебар тешаме доацача районех лоархIаш да Цудухьа оаха лаьрхIача тайпара юрта боахам айбара Iалаьмате боккха низ эш.

ДIадаха шу хьувкъам во болаш, чIоагIа йокъал латташ хилар тханцига. Дика ба ала йиш йолаш бац хаоттам укх шера а. Цхьабакъда тхо лоархIадир цу тохкамех. Миллионаш болча юрташкарча къахьегамхоша — колхозхоша, паччахьалкхен юрта боахамий, тханцига совхозаш оал царех, болхлоша, укх шерара чоалхане метеорологически хьалаш хьинаре къахьегарца, дерригa балхаш геттара дика вIаштIехьдахарца тIаэца аьнна парте баь тIахьехам цIаькха ца хиннача тайпара хьинар айдаь а инициатива гойташ а хьаллаьнар. Из бахьан долаш ялата культурай Iалаьмате дика хьувкъам чуэцаргба оаха.

Пятилетка во дIайоланьяц оаха. Керттерча хьокхамашка диллача план дика тIеххкочашъеш я. Цхьабакъда кхоачащъяяза проблемаш а халонаш а я. Боахама дикагIа доал де, обществана хьалхашка латта доккхий а чоалхане а декхараш толамегIа кхоачашде тхоай тороиаша йиш хулийт аьнна хет тхона.

Хьона гучча тайпара, са а Политбюро а йоакхо е езаш кIезига гIулакхаш дац. Из иштта дале а республикашкеи областашкеи хилара, нахаца кастkастагIа вIашагIветтавалара ха лаха езаш хул. Юкъарчал доашаш нахаца хулача вIашагIкхетарашка, нахаца къамаьл деча хана дег чу йоссача уйлашка кхоачаргдолаш хIама мичад. Са ерригача опыто из иштта долга хьатойт.

Дукха ха йоацаш со хиннав Казахстане, цига са къамаьлаш хилар дукхача нахаца, дакъа лаьцар республика кулгалдара состава собране. ГIулакхаш цига дика лел, халкъ бIубенна а дог айденна а да, хIаьта сона, парте ЦК Генеральни секретара, из иштта долаш массаза а дика хет.

Цхьаькха хIамах ца оалаш Iе магац сона. Укх тIеххьарча хана Казахстане ваха волаш, цул хьалха тха мехка кхыча районашка дуккхаза хиннача хана а санна, со цIаькха а цIаькха тийшар: советски наха къаьстта чIоагIа дагадоаллар чIоагIIача машара йоакхо елга хиларах. Цар массане а машар лорабарен чIоагIбарен, паччахьалкхуевашта юкъе машаре вIаши цхьана гIулакхаш леладелга дегIакхувлара даькъе партеи Советски паччахьалкхенон леррагIа политика чакхъяхарах баркал йоах.

ХIанз-м, сона хетаргахьа, арахьарча политика дешаех дувца волавенна со!

Iа ях, дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбар алхха Советски Союзан кхыча социалистически мехкаштен мара пайдане дац яхаш Малхбузене дувц. Из гIулакх иштта лерхIар, кхы чIоагIагIа ца аьлча а, тхона тамашийна хет.

Оаха, белгала аьлча, къайла а кхиьадаш е къайла а кхахьац Советски Союз чура дегIайоалаяра плачаш арахьара машара хьалаш хулийталга Iалашдарах кхо гIортилга еш долга а. ХIаьта цудухьа кхоххам кIаьдбар тхоашта пайдане долга а. ХIаьта машар кхыча халкъашта нодар дац кхерам болаш хIама-м дац? Дерригa хIама хIалакдеш йола вай ханара средстваш юкъе а йоаллеш дунен тIом дьоабарах совле яккха дага долаш халкъ дийхьогI?

Хьавола, хоадамболлаш хьожаргда вай кхоххам кIаьдбаро фу лу. Из ба конфронтацегара даьнна вIаши цхьана гIулакхаш леладерга, кхерамаш тIатувсаргарен гера эгадаргарен даьнна къовсаме дола дешаш переговораш ярца къестадарга бода никъ, хIаьта бIарчча хьайцача дунен халкъашта юкъера гIулакхаш машаре цхьана дахара, вIаши лархIара, вIаши гIойле йолча тайпара леладара ларда тIа доахаш эргадахара никъ.

Цу дерригче а паччахьалкхенашта юкъе леладу гIулакхаш беркатегIа хилийтара, торгово-экономически бувзамаш дегIакхуьлара, Iилма-технически культурни обменаш дукхагIа хилийтара эша хьалаш хьахулийт. Бакъда, цох а дувц цхьан оагIорахьа мара машинаш ца лелача улицах санна, из дерригa а Советски Союза мара гIойленна доапаш санна. Хьахулар фуд аьлча, из да дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка мел хула дерригa дика мел дар, дерригa позитивни мел дар алхха цхьан Советски Союза мара пайдане дац яхилга. Бэокал хилда, белгала аьлча, цу тайпара тха дешаш хьеста уйла хиларах, цхьабакъда, кхетадеш ма-хиллара, долчча тайпара дийнача из иштта дац. Экономически Iилма-технически доакъошка леладу бувзамаш ю обменаш кхычарел дуккхагIа тхона эш аьнна хеташ бараш гIалат бувл. Капиталистически мехкашкара СССР-о еча импорта беррига боарам тха валова общественни продуктага диллача цхьан процентали ах процентали кIезигагIа ба. Кхетадеш да, советски экономика дегIайоалаяра из иштта чIоагIа лоархIаме ца хилар.

Шаьра гуш да леррIа дунен халкъашта юкъера гIулакхаш леласеча дерригача мехкашта кхоххам кIаьдбар хилапза даргдоаца хIама долга. Цудухьа аьлча совнагIа хургдац, из яле а е кхыяр яле а йолча паччахьалкхен кхоххам кIаьдбарца тахан дола доггуйла, ма-дарра аьлча, цо лелаеча политика корта хилар долга, цо хьахьокх хIара политически деятела юхь.

Дунен халкъашта юкъера хьал дегIадар эггара хьалха оаха кхетаду машар чIоагIбарен ядерни тIема кхерам дIабаккхарен даькъе мел миссел дIахьалхашкахьа даха вIаштIехьаьнад къастадарах, аьнна белгалдаккха безам бар. Тхона хетачох укх тIеххьарча шерашка цу даькъе белгала позитивни хIамаш карагIдаьннад.

Дукха хIама даьд тайп-тайпара обществени строй йола паччахьалкхенаш машаре цхьана яхаза яргIйоацилга бакъдаь тIаэцара. Цу гIулакха хиланза яргIйоаца хоадамболлаш йола принципаш а кийчъяь. Цу даькъе кулгаш яздаь паччахьалкхенашта юкъерча дуккхача лоархIамеча документашта, шин оагIонна юкъерчарна санна дуккхача оагIонашта юкъерчарна а, цу даькъе юкъараевропейски совещане ТIеххьарча актана а яздеш. ГIана тIехьа гIа боажкхаш экономически, Iилма-технически, культурни доакъошка конструктивни вIаши цхьана гIулакхаш леладелга вIаштIехьдоаккхаш латт.

Цхьабакъда, уж уахцIена текденцеш бокъонца юхахувцалургйоацаш хилийтара юхасоаде деза геоз Iоаделга, цунна цхьа боарам оттабе а цул тIехьагIа из юха кIезигде а деза. Из на дой моллагIча цхьан дийнахьа дуккха къа а хьийта хьадаьча дуккхачох даргда вай.

Герзашта доазув оттадара даькъе укх тIеххьарча шера цхьадола хIама де вIаштIехьдаьннад. Цхьабакъда цох цхьаккха дича а кхоачамбе йиш яц.

Тхо цецдоах Малхбузен пхьадолча мехкий правительстваша цу хьакъехьа лаьцача позице. Дешашка лаьийтIача герзаш кIезигделга лоархIаме хилар цхьанне а харцдац, хIаьта гIулакхага диллача, оалаш ма-хиллара, чархашта юкъе тIажамаш ехк. Малхбузен мехкашкарча цхьадолча гIозарaша советски кхерам яхачох тIатеIIа долчараш дувц, шоаш ма-могга хьалсувсабеча кхерамах пайда эца гIерт.

Советски Союза да е да низ бола герзашцара низаш. Цхьабакъда оаха хоадамболлаш а массене кхетадергдолаш а дIахкхайкаду: Советски Союзо цхьанне кхерам тIатийсабац е тувса а тувсац, хIаьта вIаши барт баьчул тIехкагIа моллагIа хана герзашцара низаш кIезигде кийча а я.

Тхо далац тхоай оборона эргайоахаш тоа ца йоча, цIаькхаза а ях аз далац, хIана аьлча кхычар боарам боашаш герз Iоадендаь. Дуккхаза дувцаш хьахоз НАТО керттера держава «дунен тIа мел барел чIоагIагIа хила еза», бIарчча хьайцача НАТО-с шиб гера алсамдаккха деза яхаш, хIаьта цунца Советски Союзан кхыча социалистически мехкаштен цо даим низ тIалоаттабе беза, яхаш Из да из хIанзарча дунен тIа герз Iоаделга иштта чIоагIа сахдер.

Нагахьа санна Советски Германзарча Низий боарамо цхьаболчар сатем боккъонца боабьбале, тIаккха кетадала доагIа воххэ оагIон дукхагIа бахьанаш дар-кх герз кIезигделга цIенхаштта дIадоладе, гIана тIехьа гIа боажкхаш сийлахь доккхача лерхIачунга — массане а юкъара герз дIадаккхаргахьа дIахьалхашкахь даха. Тхо кийча да декхарийла веш йола дунен халкъашта юкъера договораш кийчде, хIаьта цу хьакъехьа корта бола предложенеш дIачуенцай ООН-е, белгала аьлча, цун Генеральни Ассамблея хIанзарча сессе а Вене переговораш еча а. Царех юхадувцаргдац аз. Герзаш Iоадара духьалара къовсам геттара а актуальни ба мара аргдац аз. Цудухьа паччахьалкхений лакхехьарча кулгалхоша къаьстта теркам тIабахийта безаш ба из.

БIарчча хьайцача оаха дика мах бу юкъараевропейски совещани хиннача тIехьагIа дIаяхача хана даьчоа. Хьахулаш я цхьана гIулакхаш леладара керда дика формаш. Советски Союзо, Хельсинке оттаяь принципаш ларде а ехкаш, совещане дакъа лоацаш хиннача мехкашца цхьайола лоархIаме соглашенеш яьй. Къаьстта аьлча, цIи яккха мегаргья укх шера июле кулгаш яздаь ядерни герз ца ховш а санкци йоацаш а юкъе доаккхаргдоацаш йола СССР-и Францевеи юкъерча соглашене.

Оаха практикана юкъедоаладаьд йоккхий тIема ученеш ергхиларах хоам белгеи кхыча мехкашкара цига хьожаш хургбараш бехилгеи. Из белгалла лоархIаш болаш да паччахьалкхенашта юкъера тешам чIоагIбара.

Бакъда, дерригa а дац дика дIадодаш. Теркам тIаозаш да ТIеххьарча акта чулоацам а цун бокъо а харцъяккха, е цох ерригнех а тешам боабе пахаддаш гIерташ хилар. Из дераш ба «шийлача тIемага», кхохкамга юхадоаладе гIертараш ХIаьта уж тайпа низаш долаш да США а, ФРГ а, кхыча мехкашка а. Цудухьа ТIеххьарча акта положенеш вахаре чакхъяхара тIехьа лоаттабу къовсам — из цу цхьан ханна «шийлача тIема» рецидиваштa духьала, кхоххам кIаьдбара духьала болчар лелабеча тийшача балха духьалара къовсам ба.

Советски Союзах аьлча, оаха сий а ду кхоачаш а бу Хельсинке баь барт массе а оагIорахьара, белгалду аз, массе а оагIорахьара. Цу барта керттердар да кхерамзлен машари чIоагIбарца дувзаденна мел дар. ХIаьта а, кхетадеш да экономика, Iилмаи техникаи, культураи информацеи даькъе цхьана гIулакхаш леладара, нах шоайла вIашагIбеттабалар дегIадоаладареи вIаши тешам балара де деза гIулакхаш дареи лоархIам вIалла а кIезигбац оаха.

• Энергетика, транспорта, гонахьара Iалам лорадара даькъе хьалхашка оттало дола сагота кхоачашде деза декхараш юкъараевропейски ларда тIа кхоачашдара низаш вIашагIтохар ловрех я Советски Союз. Цу хьакъехьара тха предложенеш дика йовзаш я.

Цу тайппара, гуча бакъдараша хьахьокх Советски Союз кхыча социалистически мехкашца цхьана инициатива а гойташ юха ца йоалаш Хельсинке барт баь мел дар вахаре чакхдаккхара долча доккхача гIулакха хьалха а яьнна йодилга. Иштта дIагIоргда тхо дIахо йодача хана а.

Тхона дагадоагIа Советски Союзои Францеи цхьана гIулакхаш леладаро юкъараевропейски совещанни толаме чакхъяккхара хоалуш гIулакх даьлга. ХIаьта Советски Союзан Францевеи юкъера дика гIулакхаш Европе. Европе хинна ца Iеш а, чIоагIа машар оттабара керттерча даькъех цаI а хинна дIаоттаргда аьнна хеташ а да тхо.

Францеца шерра цхьана леладу гIулакхаш дегIадоаладара никъ оаха лоарзагIа ца долаш дIабихьаб дуккхача шерашка — къаьстта чIоагIа — тIеххьарча итт шера. Из юха а бакъбаьб парте XXV съезде.

Советски Союзои Францеи цхьана леладеча гIулакхаша хоалуш пайда баьб шинна а мехка, хIаьта, цунца цхьана, дукха кердадар, шиб тайпара дар делар дунен халкъашта юкъерча вахара практикана, тайп-тайпара общественни строй йолча паччахьалкхенашта юкъе леладеча гIулакхаштa.

СССР-и Францеи юкъерча экономически Iилма-технически бувзамаша тахан чулоац космос караерзаяр, электронно-вычислительни техника, шоай тайпара машинаши оборудованни санна дола доакъош.

Хоалуш дIахьалхашка дахад вIаши торговли леларa даькъе. ТIеххьарча массехк шера шин мехка юкъерча товарооборота хIара шера дегIауха темпаш 30 процент гаргга я уж, дагадохийтача, дукхагIа я Франце а Советски Союза а арахьара торговли дегIаяра юкъерча темпаел. Йолче, дизза дувца йиш я торгови бувзамаш дегIадоаладара дика перспективаш хиларах. Из доагIаш да культурана а кхыча доакъошта а.

ХIаьта а, Францевеи Советски Союзан юкъера гIулакхаш, эггара хьалхара политически даькъе, чIоагIдара пайда эцанза кхы а дукха торонаш я. Оаха цIенча дег тIара лерхIаш да тIема кхерам дIабаккхар, герзашта кийчлугга сиздара дирст йоллар, Европах чIоагIача машара континент яр санна долча гIулакхаша доккхий юкъара хьашташ долаш Советски Союзи Францеи йолга. ХIаьта тхо тешаш да, вIаши леладу бувзамаш дукхагIа а леладеш цу вахара боккха лоархIам болча дешашта юкъе хьалда дакъа вай мехкаша хьоргдар аьнна. Советски Союз, шеко йоацаш, цунна кийча я.

Вайна юкъерча гIулакхий оаха боккха лоархIам беча кхы цхьан факторах ала безам ба са. 1975 шера Москве оаха президентаца Жискар д'Эстэнаца кулгаш яздаьча советско-французски деклараце тIа шинна а оагIоно хьаккхайкадир Советски Союзеи Францеи халкъашта юкъера доттагIала уйла дегIаяри чIоагIъяляри ловш хилар. Из да а да боккха лоархIам бола дош.

Оаха лоарзагIа ца доалаш дIа а бихьаб дIа а хьоргба баь барт. Цхьанна советски паччахьалкхен деятело, тха мехка кепайоазон цхьанна а органо Францеца, цун халкъаца, хIаьта цун цIерагIа, гIулакхаш леладеча доттагIал довца цхьа хIама аьинадац. Оаха лораду советски французски халкъашта юкъера доттагIали цхьана леладу гIулакхаши, из боккха мах бола, юкъара хIама да. Франце а цу гIулакхага иштта хьажар ловра.

Вай цхьана леладеча гIулакхех дIахо хургдолчох дийцача, тхо тешаш ма-хиллара, керттердар — из леррагIа дIадахар, из — лоарзагIа ца доалаш лакхагIча лагIа тIа дIахьалхашкахьа дахар.

Французски телевидене вIашагIделла хIанзара «Советски Союза КIира» — халкъаш вIаши дувцар фуд ховш хилара массови информаце средстваштa гIулакх мишта дудургда хьахьокха дика масал да.

Беза телевизорашка хьежараш, дерригa французски халкъ ираз долацш беркате дахаши хилар лов сона цIенача дег тIара.

Ив Мурузи. Iа жопаш далларах, дувцар Iа кхетадайтарах баркал да Хьона г-н Генеральни секретарь. Сона хетачох, цу дерригне а гIо дергда Советски Союзо де лерхIараш французашта дикагIа довзара.

СССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗА ПРАВЛЕНЕ ПЛЕНУМ

5 октябре Москве хилар СССР журналистий Союза правлене пленум. Цига дийцар СССР журналистий Союза аргIанара, IV съезд гулъяра, Хельсинке хиннача МОЖ (Дунен халкъашта юкъера журналистий организаци) VIII конгресса балха итогий, членски билеташ хувцара еча кийчон хьакъехьара дешаш.

Пленумо соцам баьб СССР журналистий Союза аргIанара — IV съезд 1977 шера 1—3 марта Москве гулъе.

Съезде ювцаргья журналистий Союза правлене отчети КПСС XXV съезда решенешка хьежжа дола советски журналистий декхараши, иштта ювцаргья центральни ревизионни комиссе отчети Союза уставе хургдолча цхьадолча хувцамех дола доши. СССР журналистий Союза правлении центральни ревизионни комиссии а хоржаргья.

Съезде хургболча викалий боарам оттабаьб — Союза бIаь членагара цхьа делегат.

(Корр. ТАСС).

ТАТАРСКИ АССР. Мехка наькъашка пусконаладочни режимагIа вIашагIъезха кердача модификацех йола хьалхара «КамАЗ-5410» яха автомобилаш араяьннай.

Низ болча селельни тягача оттаьча устройствас Красноярске хьаргйола полуприцепаш царна тIехьаюзза йиш хулийтаргья. «КамАЗ-а» шоллагIа модель шин топлинни бак, водителан цун сменщикам лаьрхIа Iовижа моттиг, кхы дола керда хIамаш долаш я.

ХIанз «КамАЗ-а» керттерча конвейера тIара цхьан ханна шин модела машинаш араювл. Цхьаккха айп доацаш продукци арахецара шерра яхь яьржай заводе.

СУРТА ТIА: конвейера тIара Iояккха кийчъяьй кердача модификаце аргIанара «КамАЗ».

Е. ЛОГВИНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ГУРАХЬА КХАШКА

ХьатIакхаьчаб гуйран шоллагIа бутт — октябрь, хIаьта юрташкарча механизаторий хIанз а кIезига балхаш дац кхашка. ТIа-тIа кIезигагIа ха юс юхе, хIаьта цо лаьтташ леладерашкара дIадех аргIера балхаш геттара сихделга.

Укх шера 4 октябре кхачалца 11 эзар гектара тIара чуийцай хьажкIаш, вешта аьлча, ерригa чуэца езарех 48 процент. Ялатийна лаьрхIа хьажкIаш чуийца даьннад Гудермесски Шелковскойи районий боахамаш. ХьажкIаш чуийца йоалаш латт Наурски районе. Цунца цхьана хIанз а аханел совгIа хьажкIаш чуэца езаш я, керттерча даькъе Ачхой-Мартановски, Сунженски, Урус-Мартачовски, Шалински, Назрановски районашка.

Шекара свекла чуийцай 2716 гектара тIара, вешта аьлча чуэца езарех 29 процент. Шекара свекла чуэцара балхаш сихагIа лел Ачхой-Мартановски, Гудермесски, Шалински районий боахамашка. ТIехьабисаб Урус-Мартановски района механизатораш.

ХIара гектара тIара мерза овлаш дукхагIа гулду Урус-Мартановски района механизатораша — 270 центнер, Ачхой-Мартановски — 238 центнер.

Чуийца доалаш латт дуга. 5294 гектара тIара дуга хьакха даьннад, 4326 гектара тIара хьекхар аьрда даьннад, аьрдача гектараш тIара даьнна дуга 14 эзар тонн да.

Республика бIарчча хьайцача хIанзчул тIехьагIа чуэца деза 1300 гектара тIара дуга.

ХIанз дийлхача догIаша дика аьттув бола хьалаш хилийтад гурахьа ялаташ дIадера. Укх гурахьа ялатийна лаьрхIа культураш дIае еза 182,5 эзар гектара тIа, хIаьта дIайийна яьнараш 74,4 эзар гектар мара яц, вешта аьлча заданех 41 процент. Гурахьа ялаташ дIадера балхаш сихагIа лел Веденски, Грозненски, Малгобекски, Наурски районий боахамашка. Шоашта къоастадаьча аханел совгIа долча лаьтта дIайийна яьннай уж районаш ялатийна лаьрхIа культураш.

Цу цхьан ханна пхелагIча даькъал кIезигагIа долча лаьташка мара ялаташ дIадийна лаьннадац Ачхой-Мартановски, Ножай-Юртовски, Гудермесски, Советски, Урус-Мартановски районий боахамаш.

Зяба лаьтта дIахо оахаіл латт, хьатIадоагIача шера культураш дIае кийчдаь лаьтта 67 эзар гектар да, вешта аьлча, планах 39 процент. Оахамдара балхаш геттара мела лел Гудермесски, Назрановски, Ножай-Юртовски, Советски, Шелковской районий боахамашка.

Кхаш леладерий декхар — юртбоахама балхаш сихдари юртбоахама шу лерттIа чакхдаккхари.

ХIАРА БАЛХА ДЕННА–ДИКАЛА ЗНАК!

СКВАЖИНАЙ ФОНДООТДАЧА ЛАКХЪЯРА

Дикача къахьегама толамашца дIадоладир «Сунжанефть» яхача мехкдаьттен газ йоаккхача управлене болхлоша иттлагIча пятилетка хьалхара шу. Цар къахьегамен политически хьинар совдаьккхар «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа грозненски химикий болам хьаллацаро. Управлене цехашка, балха участкашка социалистически яхь яьржар тIайнйца даккхара социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара, продукце дикал лакха хилийтара, из ма-хулла алсамъяккхара пайда эцанза йиса торонаш гучаяхара тIехьа.

Мишта кхоачашду мехкдаьттахоша шоашта хьалхашка оттадаь декхараш, малагIа халонаш хьалхашка уатт царна уж кхоачашдеча, мишта пайда эц производства торонех?

Эггара хьалха белгалде деза, сунженски мехкдаьтта управлене чуйоагIаш йолча скважинай мехкдаьтта запасаш геттара кIезиглуш латташ хилари мехкдаьтта скважинай фонд къаьна хилари. Кердла мехкдаьтта скважинаш тIакхийттаяд цу фонда.

Цудухьа шоай деррига низаш тIадерзадаьд цар скважинай мехкдаьтта дебит лох ца ялийтара, царех хIаранех эффективнегIа пайда эцара. Из гIулакх дукхагIча даькъе управлене скважинашта капитальни вештой ремонт еча болхлоех, операторех, рационализаторех, инженерни службий болхлоех тийша да. Цудухьа партийни профсоюзни организацеша боккха лоархIам бу политически кхетамеи балха формех пайда а эцаш мехкдаьттахошта юкъе социалистически яхь вIаштIехьъяккхара, хIара скважинага эффективно болх байтара, цар дебит лакхъяра торонаш гучаяхара.

Лаьттан тIоанашка мехкдаьтта запасаш лохлуш латтача хьалашка хала да болх беча скважинай фонд хувца ца йолийташ лоаттае. Цхьабакъда уж халонаш эшаеш хьабоагIа мехкдаьттахой. Укх тIеххьарча кхаь — диъ шера кIезигъялийтаац мехкдаьттаноша скважинай эксплуатационни фонд, из даим алсамъювлаш латт. Иштта, масала, дIадахача шера 69 скважина болх беш хиннача метте укх шера 70 я уж.

Цул совгIа, скважинашта капитальни ремонт еча цехо ший болх тIеххьарча хача тоабар бахьан долаш хIанз болх ца беш цхьаккха скважина яц укхаза. Укх шера бархI-бетта капитальни ремонт еча цеха коллективо даьча дукххача изоляционни балхаша, йиъ скважина тоаяро, ворхIнахьа ремонтни балхаш даро торо елар хий чудаха хиина скважинаш юха болх бе йолаялийта, планал совгIа 13200 тонн мехкдаьтта даккха.

Промысловикаша иштта къовсам лоаттабу скважинаш болх ца беш латта ха махулла кIезигъяра. Цу гIулакха геолого-технически организационно-технически балхий комплекс чакхъяьккхай. Къаьстта боккха лоархIам болаш да скважинай лифташтей скважинашкара групповой установкашка кхаччалца йолча линештен депарафинизаци еш цар чакхдоаха балхаш. Цул совгIа тIалаттача парафинах лифташ мукъайоах ханнахьа. Уж балхаш управлене чакхдоах рационализатораша шоаш хьаяьча турбинкай новкъосталца. Уж тайпа очисткаш хьаяхке а оттаяьча графикаех ю. Укх шера бархI пропарка яьй лифташта, 120 пропарка яьй мехкдаьтта араухача линештен трапаштеи.

Цхьабакъда цу тIа чакхъялац дIахо йодача хана скважина фондах дикагIа пайда эцара торонаш. Болх беча скважинай фондах бизза пайда эцар из сеца латта ханаш кIезигъяр, цунна капитальни ремонт яра балхаш сихдар, капремонта бригадаш касткаста хувцар — иштта я дIахо йолача хана скважинай фондах пайда эцилга тоадара торонаш.

Карабулак-Ачалукски яхача мехкдаьтта доаллача тIоанашта искусственни воздействи яра процесс балха юкъеяхьаро торо елар цигара планал совгIа 106,4 эзар тонн мехкдаьтта даккха. ХIанз солянокислый обработкаш еш ба мехкдаьттахой №№ 62-3, 125, 137, 127 йолча, иштта дукххача кхыча скважинашта. ТIоанашкара хий хьатIа ца далийтара №№ 148, 223, 133 йолчен иштта дукххача кхычен скважинашта селективни обработкаш ю.

№ 176 йолча скважине къаьст-къаьста шин тIоанех, пайда эцаро, Карабулак-Ачалукски мехкдаьтта тIоанашта искусственни воздействи яра процесс балха юкъеяхьаро торо елар кхы тIа 112 эзар гаргга тонн мехкдаьтта даккха.

Уж тайпа керда торонаш дIахо а лохаш ба мехкдаьттахой, рационализатораш. Производства эффективность лакхъяра тIаерзаяь цар чакхйоахача геолого-технически организационно-технический мероприятеша доккха новкъостал ду болх беча скважинаех бизза пайда эца, мехкдаьтта дебит лох ца ялийта.

Укх шера бархI бетта план 101,7 процент кхоачашйир управлене. Планал совгIа 2950 тонн мехкдаьтта даькхар. 103,4 процент кхоачашйир газ яккхара план. ЛиирхIаччул совгIа 4100 эзар кубически метр газ яьккхар.

Мехкдаьттахошта карагIдувларащта тIехьа латт управлене парткомои ерригача партийни организацеи беш бола организаторски массово-политически болх. Партийни организаци я «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа мехкдаьттахой коллектива юкъерча социалистически яхьа кулгалдер а цунна лостам телар а.

Грозненски химикий болам коллективо хьаллаьцачул тIехьагIа социалистически яхьах боала пайда лакхбара де дезарий план а оттаяь из вахаре чакхъяккха йолаелар партийни организаци. Цу мероприятей комплекса юкъеяхар нах моральни материальни хоастабара стимулаш, яхь шерагIа йоаржаяра тIабербзабир идейно-массови политически болх.

Управлене ерригача цехашка, участкашка, бригадашка балльни системагIа вIаштIехьъяьккхача социалистически яхьа экранаш я Экрана тIа дIаязъю болхлочун цIи, цунна карагIдаьннар. ХIара бетта араювл уж тайпа экранаш. Яхьа итогаш еш теркаме лоац ден заданеш сихей дикеи кхоачашъяр, производственни къахьегамен дисциплина телха ца яр, къахьегама овсарле лакхъяр, кхерамзлен техника телха ца яр, общественни балха дакъа лацар. ХIара сага шо-шоай творчески планаш я-

Иштта вIаштIехьъяьккхача социалистически яхьо аьттув боалийт продукце дикал лакхъе. Нагахьа санна хьалла завода резервуарашка хьачуухийта мехкдаьтта 15—20 процент бIехе хиннадале, хIанз 1,5—2 процент йара хилац из бIеха.

Укх шера шозза — апрелеи августеи бетташка — дийцад парткоме производства торонех пайда эцалга тоадарах дола доаш. ХIанз цехови партийни организацей собранешка дувц «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа яхь вIаштIехьъяккхарахи цун эффективностахи лаьца дола дешаш.

Мехкдаьттахой Ди деза ерригача управлене социалистически яхьа итогаш йир. Цу дийнахьа хьалхле яьккхача коллектива сийна байракх айю, карара кара-тела Цlе байракх лу, ахчан совгIат а хьожалеш. КварталагIа хьалхарен шоллагIен моттиг яьккхача коллективашта, ахчан премеш лу.

Цул совгIа индивидуальни яхьа итогаш а ю управлене. Хьалхле яьккхарий сурташ Сийлен доска тIа хьалтох, цар тайпан цIераш предприяте Сийлен книжка тIа дIа а язъеш, премеш лаьрхIа кхойтталагIа алаш лу. Масала, укх шера иштта хоастабир хьалхле яьккхараш электросварщик Н. П. Литвиненко, мехкдаьтта доаккхаш вола оператор С. А. Бельтоев, бурувдеттараш И. А. Мельэлхов, В. А. Мосиенко, иштта кхыбараш.

Цехашта юкъе лелача яхье дикагIъярех я Заманкул яхача мехкдаьтта доаккхача участка коллектив. Цун вахарах, къахьегама гIулакхех лаьца цу парторганизаце секретара Гардалов Рамзана дувц:

— Тха цехе болх бу массехк къаман наха. — Уж ба эрсий, нохчий, гIалгIай, хIирий, кхыча къамех бола нах. Массавар а барт тайна къахьегаш ва. Къаьнача фонда скважинай тишъенна линеш, установкаш хувцаш, оборудовани тоаеш ба уж. ТIаийца декхараш ма-хулла сихагIа кхоачашде, хьинар совдаккха гIерт берригаш а. Царна юкъе къаьстта белгалбаха лов дикагIа бола болхлой. Уж ба, масала, Бельтоев Саид-Ахьмад, Белоев Iаьла, Зандукаев Саламбик, Атаров Асланбек, кхыбараш. Шоай балха моттигаш цIена а лоаттаеш, тIайнна декхараш дизза кхоачашду цар. Из бахьан долаш дIадахача шера планал совгIа эзар тонн «Iаьржа дошув» делар тха коллективо.

Мехкдаьтта доаккхача управлене мехкдаьттахоша, рационализатораша, инженерно-технологически служба болхлоша дIахо йодача хана скважинай болх кхы а тоабараи мехкдаьтта дукхагIа даккхараи чакхъяха езача мероприятей план оттаяьй. Цар лерхI № 148 йолча скважине цхьан хаьна къаьст-къаьста болх бергбола оборудовани оттае, селективни обработкаш яра технологи тоае. Уж тоайнча торо хургья тIоанашкара хий скважинашта кIезигагIа хьатIиахийта. Мела кIаларча мехкдаьтта доаллача тIоанашка хий Iочухийтара эксперимент дIахо а е, иштта кхыдола гIулакхаш чакхдаха. Цу дерригача гIулакхаша торо лургья мехкдаьттахошта производства эффективность дIахо а лакхъяра тешшаме бааза хьае.

С. ШАДИЕВ.

КУРСКИ ОБЛАСТЬ. Даькенна 1.200.000 тонн ялат дIадала лаьрхIад укх шера курски ялат кхедераша, хьалхагIа тIайнца хиннача декхарел 150 эзар тонн дукхагIа.

Медвенски районерча «Россия» яхача Ленина ордена колхозо хьалхагIа лаьрхIа хиннача 24000 центнера меттел паччахьалкхен амбарашка 38.000 центнер ялат чутессад.

Толамца ялат дIаозаш ба курски машиннаькъахой.

СУРТА ТIА: «Россия» яхача колхоза председатель Социалистически Къахьегама Турпал П. Я. Меркушенков ловца а баьккха Курск станце машинист коммунист П. А. Колтупенко (аьрдехьарвар) накъавоаккхаш ва. Массехк минот яьлча ветерана-машиннаькъахочо дIаюгаргья «Россия» яхача колхозо планал совгIа дIалуш дола ялат тIадолча вагонех латта состав.

О. СИЗОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КАЗАХСКИ ССР. Шерра даьржад Целиноградски областе ялат дIа-кьа кхухьа автопоездаш лелаелга.

Эттара хьалха беза мухь кхухьа автопоездаш лелае воллавенар коммунист Петр Колос ва. Кхо шолха прицеп йолча тягачаца — КраЗ-аца цхьан рейсагIа 70—75 тонн ялат дIахьу Петра.

СУРТА ТIА: Петр Колос.
Г. Поповеи Н. Черньшеи сурт.

НАЬКЪАШ ДЕХКАРАШ

Малхой михой юкъ хьатара ерзаяь ва из. Из хьатара босIай а тIехьа дIабалац цун. ДIабалац цун балха моттиг арахьа йоландаь. Коммунист Усманов Абусолт Шалински ДРСУ наькъаш шаьрдеча катока машинист ва.

Из балха тIа вайначун безам тIагIоргболаш саг ва Усманов. Беррига а теркам ше хьадеча гIулакха тIабахийта, чуйнна воаллаш хул из. Метра тIехьа метр ший каток дIахьалха йоахаш из чакхваьнначул тIехьагIа кизга санна шаьреи къегаши хул наькъа тIа Iобилла Iаьржа асфальт.

МоллагIча сага иштта безаш булургбоацаш ба из санна болх. ХIана аьлча 30—35 градус йIовхал йолча дийнахьа атта дац 100 градусал тIех бIайха бола асфальт дIаниисбе а цул тIехьагIа из шаьрбе а.

— Iай-м кIезиг-дукха аттагIа хул тхона, — йоах Абусолта. — Цу хана тха дукхагIбола болх тхов тIаболча моттигашка асфальт билларца е лоадам боацача ремонтни балхашца бувзабенна хул. — ХIаьта а со-м бIаьсти яларга сатувсаш хул. Балха чам боккхагIа ба ораш, аьлеш тедаш нах баха моттигаш ювзаш бола бIаьха никъ буллача къахьегаш хилча. ХIаьта из болх Iай хулаш бац.

Юххьанца Шаьларча ДРСУ массехк шу хьалха балха вера Усманов. МоллагIдола керда гIулакх санна атта хилангзар цунна наькъаш дехкача а уж тоадеча а ше хержача балха говзалах кхе.

ХIанз из ше ва къонача болхлошта хьехам луш барех цаI. Дукха ха яц комсомолец вола Саидов Iаьла цунна улув болх бе Iомавала волавенна. Дукха дикадар хьанийцад Iаьлас ший хьехархочунгара.

Балха хьокхамаш Усманова дараш санна лакха деце а хIанз цо 110—120 процент кхоачашъю дийнахьара нормаш.

Селхан санна тахан а Мескир-Юртара Новогрозне бодача наькъа тIа асфальт шаьрбеш ба уж шаккхе а. Дукха ха ялалехьа уж ши юрт шоайлен хIаьта иштта йоккхача автотрассашка гIолла республика кхыйолча юртащцеи городащцеи ювзаргйола из никъ а билла баргба. Цу наькъа тIа дIайха хьацар доаккхаш къахьийгача наьха бIарг хьестаргба хьалхагIа догIа дийлхача кIоагашка яхкийсаш хиннa машинаш мух мо масса тIехлелхаш бIаргайча. Ираз долаш ба шоай балхах кхычарна доалла беркат го йиш йола нах.

З. ХИЗРИЕВ,
тха штате воаца корр.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕРАШ

Шалински шурий завода коллектива, грозненски химикий «ХIара балха денна — дикала Знак!» яха болам чIоагIа хьаллаьца, ший къахьегаме доккхий толамаш даха карагIдаьннад. Ийс бетта йола паччахьалкхен задани кхоачашъяьй коллективо. Хьалхарча ах шера предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье лакха хьокхамаш дахарах Грозненски керттерча шурий комбината карара кара тела Цlе байракхи хьалхара ахчан премии елар цунна.

Шу доладелча денз республикерча цу отраслерча районни предприятешта юкъе хьалхле лелаеш хьайоагIа завода барттайна коллектив. Боккха теркам тIабохийт укхаза балха овсарлен продукце дикали лакхъяра. Цудухьа дика хул заводо паччахьалкхенна дIалуш йола продукци. Къахьегама овсарле дегIайоалаяра задани а 12,3 процент тIеххоачашъяьй коллективо.

Коллективо толамаш доахача доккха дакъа юкъедихьад 20 шу совгIа шурий промышленносте балха волча цеха мастера Хапаев Сейд-Ахьмада. Кагирхой хьехамча, опыт йола болхло волча цунна дика хов коллектива болх вIаштIехьбакха. Цун хьалхленца хьахинна хIама да барттайна коллектив къахьегамах дIадодар лохдеш, балха ха кхоеш хьайоагIаш хилар.

Дика къахьегаш ба заводе къона специалисташ. Царех ба комсомолкаш Берсанукаева Розаи Давлетнукаева Мииа. Болх бу шу мара деце а дика Iомаяй цар нахча хьаяра говзал, кхыйола шурий продукташ хьае Iомалуш а ба. Йоккха балха опыт йолча новкъосташа гIо а деш толаме карараерзаю цар балха технологи. Царна юкъе ба укх деношка къахьегама толамаш дахарах ахчан премии енна дукххача шерашка заводе болх беш йола Делиева Жовзан, машинист Шахидов Хьасан.

Иштта дика къахьегарах белгалбаьхачарна юкъе ба Сийлен грамоташи цхьан бетта алапе боарамагIа ахчан премеши енна кочегараш Мукиевгlар, шофер С. Делиев, кхыбараш.

Пятилетка хьалхарча шера тIайнйцача социалистически декхарегIа шурий завода коллектив арахецаш йолча продукце дикал лакхъеи шера план 20 декабре кхоачашъеи лаьрхIа я. Уж декхараш кхоачашдара шоай низи хьинари дIалуш хьабоагIа завода болхлой.

— Тхоай керттера продукци — «Сулугуни» яха нахча — дикала Знак йолаш арахеца лерхI оаха, — йоах мастера С.-А. Хапаева.

А. АХМАТОВ.

ЦIЕЙНА НАКЪАДОЛХАШ

Дикача къахьегама толамашца накъаболх Сийлахь-боккхача Октябра 59 шу дизара г. Аргунерча № 4 йолча электростанце болхлой. Цар хьинар къаьстта айдип парте Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Тюменерча мехкдаьттахошка, Донбассерча кIор боаккхарашкеи Москверча энергетикашкеи доагори электроэнергии дукхагIа яккхараи из кхомбеш дIаахийтараи тIехьа цар дIаболабаь патриотически болам къоабалбеш письмо яздавчул тIехьагIа.

Предприяте коллективо ханал хьалха кхоачашъяьй электрически йIовхален энерги яккхареи из дIахецареи ийс бетта план. Энергетикашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхле лелаю производства ветеранаша «Знак Почета» орден йолаш волча слесара Р. Умханова, электрослесараша В. Хамзатханова, Ш. Дудагова, А. Маслова кхычар.

Х. СУРУДЖАНЦ,
«Грозэнерго» оператор.

Нохч-ГIалгIай АССР
Лаккхехьарча Совета Президиуме

КЪОВСАМ ЧIОАГIАГIА ЛОАТТАБЕ МАЛАРЦА

«Маларан алкоголизманеи духьала къовсам чIоагIагIа лоаттабара де дезарий хьакъехьа» 1972 шера 19 июне арадаьнна РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ кхоачашдара къахьегамхой депутатий Ленински районни Совета исполкомо беш бола болх бувцаш заседани хилар Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума законодательни предположеней Комиссе.

Комиссе белгалдаьккхар, маларцеи алкоголизмацеи къовсам лоаттабара дешашта райсовета исполкомо уйла тIайохийташ хилар, уж дешаш исполкома заседанешка дийца а райсовета сессешкеи гражданий сходашкеи дувца увттадаь а хилар.

Цунца цхьана законодательни предположеней Комиссе исполкома теркам тIеберзабир, укх тIеххьарча хана маларца къовсам лоаттабара болх дикка мелбалийта хилара. Маларца къовсам лоаттабара дешашта йола комисси, ма-дарра аьлча, маларца лоаттабу къовсам вIаштIехьбоахаш йола центр йолчара дIаяьннай; тIахьожам во лоаттабу 1972 шера 19 июнера РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ а райсовета сессешеи исполкомои яь решенеш а кхоачашъяра. Бизза пайда эцац общественни порядок лорвеча опорни пунктий, профилактика советий, халкъа дружиний, улицийи цIенойи комитетий, новкъостий судий торонех. ХIанз а дукха нах кхувл медвытрезвителе, мехка а болаш транспорт лехкаш багIваш дукха лувц, корта бохо маларш доххара оттаяь порядок телхаю.

Ше баьча соцам тIа Комиссе къахьегамхой депутатий райсовета исполкома могадаьд маларца къовсам чIоагIагIа лоаттабараи цу дешах лаьца 1972 шера 19 июне арадаьнна РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указ кхоачашдараи кхы тIа а гIулакхаш чакхдоахилга; маларцеи алкоголизмацеи къовсам лоаттабара дешаш райсовета исполкоме хадданза дувча увттаделга: цу дешаех лаьца предприятей, организацей, учреждений кулгалхошка къамаьлаш дайтилга, тIайнйца решенеш кхоачашъяра лерттIа тIахьожам лоаттабергбола гIулакх вIаштIехьдоаккхилга;

маларца лоаттабеча къовсаме производственни коллективий лоархIам лакхбелга, профилактика советий гIулакхаш чIоагIделга, пьяницаштеи къахьегама дисциплина телхаераштеи гоннахьа уж ловргбоацаш хьал оттаделга;

малараш мелачи къахьегама дисциплина телхаеши йола моттигаш шоай ханнахьа теркал ца еш е царех дош ца хьехаш бола нах чIоагIа бехктокхаме озилга: премеех бахар, квартира эцара, отпуске бахара аргIа тIехьаяккхар, санатореи салаIеи бахара чухьнахьарча маьхах телача путевкех бахар, кхыдараш;

социалистически законностеи общественни порядок лораярен дешашта йолча массазарча комиссе, административни комиссе, кхенза барий гIулакхашта йолча комиссе болх айбелга.

Маларца къовсам лоаттабара йолча комиссегара, маларцеи алкоголизмацеи лоаттабу къовсам вIаштIехьбоаха центр хиларах тарра, хьадехалда маларца къовсам лоаттабара дикагIйола опыт юкъ-юкъе вIашагIтохалгеи дIайоаржаелгеи.

Маларца лоаттабеча къовсаме пайда биззагIа эца могабаьб халкъа дружиней, общественни порядка опорни пунктий, улиций цIенойн комитетий, новкъостий судий, школашкарча родительски комитетий, кхалнаьха советий, бахача наьха общественни самодеятельноста кхыча организацей торонех.

Школашта, больницашта, промышленни предприятешта, культурни зрелищни учрежденештеи предприятештеи юкъе, массови сакъердамаш латтача моттигашка, мукъача деношка торгови организацеша кофта бохо малараш доххилга дIадаккха могадаь.

Райсовета исполкома иштта могадаьд правопорядок телхабара бехке бола нах бехктокхаме озараи зуламе гIулакхаш дIадахараи чурча гIулакхий, суда, прокуратура органаша беча балха боарам лакхбара тIадерзадаь гIулакхаш чакхдоахилга а.

Уйла дукхагIа тIаяхийтанза яргьяц къахьегамхоша культурно салоIилга вIаштIехьдаккхара, нах бахача моттигашка, къаьстта а кагирхошта юкъе массово-кхетама болх бара, дукха нах бахача цIеноашта хьалхашка дика кийчъяь спортивни майдаш яра, улицай цIейш дездараи кхыйола мероприятеш чакхъяхараи.

Комиссе могадаьд профилактически болх тоабара тIаерзаяь мероприятеш кийчъелгеи чакхйоахилгеи, малара тIехьабаьнна беррига нах учете эцилга, цар оамалашта тIахьожам оттабелга, хIаранена къаьст-къаьста беседаш елга, общественни мероприятеш чакхъяхара уж юкъеозилга, маларца лоаттабеча къовсама воздействе ерригача средствашкахи формехи пайда эцилга: лекцеех, беседаех, газеташ тIа, радио чу гIолла деча къамаьлех, арахецача листовкех, устни журналех, карикатурех, цу гIулакха «Знание» яхача общества, культура, юстице, чурча гIулакхий болхлой, медицински болхлой, кхыбола специалисташ юкъе а озац.

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера дика къахьегама толамаш доах «Грозоргнефтесинтез» яхача объединене лабораторни таразаштеи прибораштеи ремонт еча участка коллективо.

Укхаза хIанззе а планал совгIа арахийцай бIаьш прибораш. Коллективе яьржача социалистически яхье хьалхле лелачарех цаI ва укх сурта тIа шоана гуш вола мастер О. С. Четвертов.

А. ТРУНОВА сурт.

Коммунистех дола дувцараш

ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ УЙЛАНЦА

Грознерча № 18 йолча юкъерча школе цхьа деза ди белгалдоаккхаш е цхьа боккха кхаъ хиина йича санна йола сайре яр. Цу школерча дешархоша из яьяр Грозненски газ чакхйоаккха завод хьалъеча вайна новкъостала баьхка болх беш болча, вежарашха йолча Болгаре къахьегамхой бераш шоайцига хьоашалгIа даккхара хетаяь. Дукха ха я царнеи № 44 йолча школе деша дагIача болгарски бераштеи юкъе хьоашал дола.

№ 18 йолча школа интернациональни доттагIала клуба председатела, английски мотт хьехача хьехархочо Никитина Римма Георгиевнас вай мехкаи социалистически Болгарении юкъерча вежарашха долча гIулакхех лаьца лоаца къамаьл а деш, дIайолаелар сайре. Эрсий, болгарски, нохчий меттала иллеш даьхар, стихаш йийшар, халхараш дир дешархоша.

Цу тайпара йола сайре хиннай № 18 йолча школера дешархой болгарски бераш долча школе хьоашалгIа баха а.

Иштта дола доттагIал да № 18 йолча школерча берий Курчалоерча дешархошца а.

Йоазонцара бувзамаш леладу цу школа дешархоша вай мехкарча пионеращца меттел, кхыча социалистически мехкашкарча дешархошца а. Масала, Германски Демократически Республика, Чехословаке, кхычар пионераштеа. Хьалхувча тIехьен интернациональни уйла дегIайоалаяра дукха къахьег Римма Георгиевнас.

Германски Демократически Республике хинна ше цIаеча, Римма Георгиевнас берашта дийцар социализм хьалъеш боаххача немецки къахьегамхой вахарах, цар школаех, пионерех, кхычох. Бераша къаьстта чIоагIа ладийгIар Германе шоаш доал деча хана фашисташа йилла хиннача Бухенвальд яхача лагерах шоай хьехархочо дийцачунга. Ше из дувцаш Римма Георгиевнас берий уйла тIаяхийтар цу лагере лийца баьхкача тайп-тайпарча къамех бола наьха, царца цхьана немций-антифашистий а, уйла цаI хинна хилара, уж вIаши барт болаш хинна хилара. Белгалдаьккхар иштта цар барт хиннабецаре цига лийца баьхкача наха тIема-политически организаци вIашагIйоллалург а восстани юлург а ца хилар.

Фашисташа цу лагере боаххача каха даьнизаш, уж боабар, боагабар дувцаш, цо дешархошта дийцар цига немецки къахьегамхой баьчча Эрнст Тельман оакхарий хьисапе вийна хиларах а. Римма Георгиевнас кIоаргйир фашизм, наьха мехкаш дIалувцара тIемаш хьеду агрессораш кхы а чIоагIагIа гоамбалийтара йола берий уйла.

Чехословаке яха ше хиларах дувцаш Никитинас дешархошта дийцар цу мехкаи вай Даьхенеи юкъерча интернациональни доттагIалах.

Ший урокаш тIа цо хадданза дегIайоалаю халкъашта юкъерча дикала гIулакхех йола уйла, дог цIена, прогрессивни нах массаза а къамашта юкъе доттагIал, нийсхо хилар дезаш, низ бар, цхьа къам шоллагIчун доала кIаллаттар гоама долаш хилар дувц. Масала, цо дийцар дуненна цIи хеза, 18 бIаьшере чакхйоалаши 19 бIаьшере йолалуши ваьха английски поэт Джордж Байрон ший ерригача творчестваца Англерча политически реакцена духьал, Ирландe, Испане, Грецe, Италe къамаш мукъадахара лоаттабаьча къовсама тIехьа хилар, политически нийсхонна, доал деча классай моральни гIулакхашта, далла шийна а духьал вола дог тохадолийта турпал ший произведенешка цо хьакхоллар.

ДIаяхача хананреи таханарча вахаререн масалаш а кхувлаш, дегIайоалаю Никитина Римма Георгиевнас дешархой интернациональни, патриотически уйлаш. Цо берашта дезадолийт ший предмет, английски мотт дунен тIарча дукххача мехкашкарча къахьегамхоша бувцаш а царна юкъера интернациональни доттагIал чIоагIдара эшаш а хилар дIагойт.

— Английски, французски, немецки, кхыдола а доазол дехьара меттаobserver хьехаш болча преподавателашта шортта дувца хIама корадоагIаргда къамашта юкъера дика гIулакхаш дегIадоаладарх лаьца, — йоах Римма Георгиевнас. — ДукхагIча даькъе цу тIа гIолла безабелар сона английски мотт се школе деша яьгIача хана. Интернациональни доттагIала хьехам луш Iомабора тхона английски мотт тха хиннача преподаватело.

Иштта безабелар цунна английски мотт, из хьехаш йола преподаватель хила чIоагIо йир цо ше школе дешаш йолаш. Цо геттара дика дешаш йистейоаккх Ставропольски педагогически институт.

Цу хана денз школашка английски мотт хьехаш я Римма Георгиевна. Духхьал Грознерча № 18 йолча юкъерча школе из цо хьеха 18 шу да. Коммунист Никитина массаза а хиннай коллектива общественни вахара юкъе доккха дакъа лоацаш. Из оамал, из гIулакх цун хьадоагIа школе деша ягIача хана денз. Комсомолкас Риммас хьинаре дакъа лаьцад цу хана школерча общественни вахара юкъе.

ХIаьта хIанз ше болх беш йолча школе укх деношка хиннача партийни отчетно-хоржамий собране мукъаллийталца вIаштта 12 шера партийни организаце секретара заместитель хиннай из. ПхийттА шу да цо цу школерча интернациональни доттагIала клуба кулгалду. Из клуб городерча школашка яраштa юкъе дикагIа лоархIачарех цаI я.

Никитина Римма Георгиевна шоай школерча доазол дехьара метташ хьехара кабинета председатель а города школай доазол дехьара метташ хьехара методически объединене секретарь а я.

Уж метташ хьехара методиках а цар урокаш тIа берий интернациональни уйла дегIайоалаярах а лаьца къамаьлаш ду цо школашка. Масала, цох лаьца дийцар Никитинас Грознерча № 56 йолча, Грозненски районa № 15 йолча совхозерча школашка, кхычахьа.

Цо ше йолча школе кхычахьарча хьехархошта йиллa урокаш ю, ше цар урокаш тIа а яхе, мишта хьех хьож, дале гIалат гучадоаккх, из дIадаккхара де дезар дувц. Ший дукхача шерашка хьаIайна йIаьхий опыт кхаьрша дIайовзийт цо. Къонача хьехархошта чIоагIа накъайоал из.

Римма Георгиевна хьехаш йолча школе болх бе ера Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета английски отделени геттара дика дешаш чакхъяьккха Нефедьева Наташа. Практически опыт йоацача цунна ший предмет лерттIа дIахьехара дукха хIама йийнар. Цига цунна чIоагIа накъаяьлар Римма Георгиевна.

— Нанас санна йоакхо еш гIулакх дир сона Римма Георгиевнас, — йоах Наташас.

Цунна чIоагIа лов шийгара сага новкъостал кхачар. Дукха беза цунна нах. Цудухьа цунгара хьехам эца ух кхыча школашкара къона преподавателаш а.

ЦIенача дегаца нах безаш йола ший оамал йолийт цо ше хьехача берашта а. Цудухьа царна йицлац шоай дукха еза хьехархо школа йистеяьккха дукха ха яьлча а. Цо хьийха ва Грознерча машиннаькъахой больница лор Ибриев Артур, Грозненски аэропорта летчик Ананьев Евгений, Грозненски мехкдаьтта института преподаватель Строчков Эдуард, кхы дукххабараш. Цар йоккха гаргало лелаю Римма Георгиевнаца. Из йолча школе баьхке, дешархошца вIашагIбетталу уж, шоай хиннача хьехархоех, къаьстта Никитинах, цар шоашта беннача коммунистически хьехамах дувц.

Хьехархой коллективе а дешархоша а чIоагIа лоархIаши езаши я Римма Георгиевна. Дика тешал ду цунна директора нов. Тютчевас.

Школе беча балхага-дукха ха дIайодашехьа а цун кхийнад вай заман хила ма-боагIара бола хьехам луш ший йиIиг хьалхкхее, ший Даьхе еза, халкъа накъаяргйола саг цох хилийта. ХIаьта йоIо ший нанагара, коммунистагара хьокхам ийцаб. Наташа деша ягIа Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университете. Из а гIерт английски мотт хьеха преподаватель хила.

Ю. ЮСУПОВ.

БОЛХ ТЕССА БИТАБ

РЕЙД

МАССАНАХЬА а Iана кийчъеш я помещенеш. Мишта кийчо яьй района боахамашка хьайбашка паргIата Iа даккхийтара? Из гIулакх тохкаш хилар укх денощка тха рейдови бригада Назрановски района цхьадолча боахамашка. Эггара хьалха тхо нийсделар «Маяк» яхача совхоза СурхотIарча шурий-товарни ферме.

Iуйрана итт сахьат доалаш ха яр из. Лаьттах елла силос IотоIаеш йоаллар цхьа трактор. Цкъа йIоахалла силос IотоIаеш чакхйоалар из трактор, тIаккха юха шоралла чакхйоалар. Цун тIера бIарг ца боаккхаш латташ вар совхоза директор Гагиев Мувса.

— Укх шера доакъара шортта паргIато хургья тхона, — ялаш дувц цо. — 250 тонн совгIа силос лаьттах еллай оаха таханарча дийнахьа. ХIаьта, 200 гектара тIа кхы а да тха чуэча моша доакъар. Цул совгIа 2285 тонн гIожа доакъар а Iалашдаьд оаха: 759—йоли 799 тонн — сенажи, хIаьта 227 тонн ча а иштта кхыдола доакъар а. Хьайбаш дика Iангара даха цу гIулакхо тха торо хулийтаргхиларах шеко яц.

Цул тIехьагIа директор ше хьалха а ваьна хьагойтар тхона хьайбаша Iа доаккхаргдолча помещенешка хинна цхьадола хувцамаш. Белгалдаккха доагIаш да укх тIеххьарча хана ферме дикача оагIорахьа дукха хувцамаш хинна хилар. Масала, биъ мугIарагIа доахан лоаттаде йиш йолаш цхьа помещена я укхаза. Бетон а юллаш тоаьнй помещене хьайбаш хьачуухаргдола моттигаш. Дика тоаьь вIаштIехьъяьхай хьайбаш салоIаш ухаргдола моттигаш а. НаIараш йIоах а, яь корех кизга бIалгаш дIатохар мара хIама дац эшаш.

Хоза кийчдаьд укхаза доаркашта лаьрхIа цIа. Пенах хьалдийтта доахкача тайп-тайпарча лозунгаша, плакаташа кхы а хозагIа хетийт из. Иштта социалистически декхараш, балха хьокхамаш го йиш я цу цIагIа.

Дика кийчъеш латт ферме шоллагIйола хьайбаш чудоахкаду помещени а. И. а дукха хIама ца эшаш кийча я. Из тоаеш укхаза къахьегаш массехк саг юкъе вола ремонтни бригада я. Лоаца аьлча, дика вIаштIехьбаьккхаб совхоза кулгалхоша, керттерча специалисташа хьайбашка дикаи, дIайхача латташи Iа даккхийтара бола кхоачам.

Цигара даьнначул тIехьагIа «Экажевский» совхоза шурий-товарни ферме кхаьчар тхо. Эггара хьалха тха бIарг тIасецар ферме хьаеш латтача йоккхача хьайбай помещенена. ХIанз тхов тIабаххийтача эксплуатаце дIаяла йиш йолаш я из. ДIахо мел дар даь даьннад. Нагахьа санна из помещени укхаза хьалъеш ецаре, воча хьале хургдар укх Iай цигара хьайбаш. ХIаьа аьлча, хIанзалца ши помещени мара хинна ца. тIаккха хьайбаш дукха хилар бахьан долаш шин помещенех кхоачам хургбацар.

Из иштта дале а шоай йолча торонех пайда эцаш ба укхазара хьайбаш леладераш. Могачох дика вIаштIехьъяьккхай цар хьайбай помещенеш. Тоха езача кIираш тоаьш, топпар хьоахаш, иаI, кор тоадеш ба уж.

Кхы тайпа сурт дар тхона совхоз-техникума шурий-товарни ферме дайнар. Делкъийга дар из. Шиъ доярка мара саг вацар цига гуш.

— Мича бахаб ферма болхлой? Цу хаттара жоп дала раьза хилацзар уж ши доярка а. Оаха цига яьккхача хана цхьаккха саг тучавалацзар цига.

ШIачуала низкъал долаш бIеха яр хьайбаш чудоахкача помещенешка. ДIа-хьа кхийса ядар вIашагIъяьккхача транспортера оатхалаш. Iаламате йирча дар цига тхона дайна хинна сурт. Наха кхетадечох, цу ферма кулгалхоша тесса битаб хьайбаш Iан замалахьа чусопадара помещенеш тоаяра болх.

Ю. КАЦИЕВ,
«Экажевский» совхоза шурий-товарни ферма зоотехник:
М МУТАЛИЕВ,
Назрановски районни газета болхло:
А. САГОВ,
тха собкор.

ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬИ

Социалистически яхь экономика айергIола, къахьегама овсарле лаккхъергIола хьал санна лаьрхIа ца Iеш, керда тайпа саг хьалхевара фактор санна а лаьрхIай В. И Ленина, иштта лоархI Коммунистически парте а.

Социалистически яхь, — йоах «Социалистически яхь дIахо дикагIа вIаштIехьъяккхара хьакъехьа» КПСС ЦК-ас баьча сопам тIа, — социализми коммунизми хьалъяра ерригача этапашка наьха творчески инициатива дегIаккхувлара, социалистически коллективизм вIаштIехьъяккхара низ бола средство хила а хиннай, иштта йолаш юсаш а я. Массаза а эффективни метод хиннай из хIамаш кхоллаш дола низаш айдара, производствени отношенеш эргайоахаш тояяра, къахьегамхошта кхетам балара, производствана доал деча уж юкъеозара.

ДегIаенача социализма этапе а Iилма-техническе революце, боахам лелабара интенсивни методашка доалача хьалашка а яхьа нравственни хьисапий, кхетам балара даькъерча цун функце лоархIам общественни вахаре боарам боацаш бокхха ба. Из белгалдоал, лакха профессиональни кийчои юкъара культуреи, кIоарга сакхетам, тIадиллача гIулакха хьалхара бехктокхам чIоагIа лархIар тахан тIа-тIа дуккхагIа болча къахьегамхой гIулакхашка хилалза дагрдоаца хьал а хинна дIаэтта хиларца.

Тха «Экажевский» совхоз дукхача доакъоех латта боахам ба. Цхьабакъда укх тIеххьарча шерашка тIа-тIа шьарагIа хьагучабувла баьннаб цхьа лостам — коартолаш лелаяр.

Производственни хьокхамаш шерагара шерага тоаду совхоза коартолаш лелаераша. Мадарра аьлча, тха боахаме коартолаш лелаерех цхьаккха саг вац социалистически яхье даькъа ца лоацаш. Укх шера февраль беттехье а 1976 шера социалистически декхараш тIайицар коартолаш лелаеча звеньяй звеньевойша, шоашта юкъе социалистически яхьа договораш дир.

1976 шу доладеннача юххье а тIехьа совхоза рабочкомаца цхьана партийни бюрос совхоза болхлоштеи гIулакхерча нахаи юкъерча социалистически яхьа юкъара условеш кийчйир. Цул совгIа кхы тIа а кийчъеш я юртбоахама балхий бехктокха. мегIарча ханашта лаьрхIача социалистически яхьа условеш, масала, ялаташ чуэцара, юртбоахама культураш хIаера кийчо яри дIаери, зябь акар, и, кх. дI.

Социалистически яхьа ерригача условешка белгалъяьй итоаш ергIола ханаш, моральни материальни стимулаш.

Масала, 1976 шера март беттa партийни бюрои болхлой комитетеи цхьана хиннача заседане итогаш йир бIаьстан юхье кхашка дергдолча балхашта юртбоахама техника кийчъяра лелаеча яхьа. Яхьа итогашка а хьежа хьалхара моттиг хьожаяьй кхаш лелаеча цхьоалагIча тракторни бригада коллективана (бригадир А.-К. Ю. Беков), цунна еннай дирекце, партийни бюро, болхлой комитета карара кара тела Ше байракхи 200 сома ахчан премии. хIаьта кха бола ялаташ чуэцача толам баккхарах карара кара тела Ше байракх еннай хIара гектара тIара 26.4 центнер ялат даьккхача № 2 йолча кхаш лелаеча тракторни бригада коллективана (бригадир нов. А Шанхоев). Яхьа дIахора итогаш коартолаш чуэцаши зябь оахаши даьча балхашка хьежжа ергья.

Совхозе социалистически яхь къаьстта шера яьржаяр КПСС XXV съезда кийчо ечеи цун болх лийнначеи деношка. Цу деношка, масала, хьайбаш леладераштa юкъе лелаяьча социалистически яхьа итогаш хIара денна болхлой собранешка йора. Хьалхара моттиг яьккхача дикагIа йолча доярка карара кара тела Ше вымпел а ахчан премии а лора.

Тешшаме ала йиш йолаш да, социалистически яхье дакъа лоацараштa моральни материальни стимулаш нийса цхьана тарьеш елга оттадеш йолча системо къахьегама овсарле лакхъяр духьа лоаттабеча къовсама новкъостал деш хилар. Цо тхога йиш хулийт иттлагIа пятилетка эффективностеи дикалеи пятилетка хилийта аьнна КПСС XXV съездо оттадаь кеоттера декхар кхоачаде.

Цу гIулакха тхона новкъостал ду социалистически яхь нийса вIаштIехьъяккхарои из кхоачашъяра хIара денна тIахьожам лоаттабарои. Масала, бIаьстан юхье кхашка деча балхашта юртбоахама техника кийчъяра лелаяьча социалистически яхьа итогагIа районе хьалхарен республике кхоалагIеи моттиг яьккхар совхозо. Кхашкарча болхлошта бIаьстан юхье техника ший ханнахьеи дикеи кийчъяро совхоза коллективага торо хилийтар коартолаш 8—10 балха дийнахьа дIайийна яха. ХIана совхоза коартолаш лелаераша хIара гектара тIара 130 центнер коартолаш йоах планагIа лаьрхIача 100 центнера меттел, хIаьта планагIа 100 центнери тIайийнача социалистически декхарегIа 150 центнери яккха лаьрхIача метте. 160 центнер коартолаш йоакх Социалистически Къахьегама Турпал Алботанова АртагIа керте волча хьалха латтача звено.

Цул дукха тIехьабисац хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 135—140 центнер коартолаш йоахаш бола звеньевойш Аушев Юсап, Угурчиев Iамархан, Евлоев Хьажбикар.

Социалистически яхье хьалха латтача массехк сага кхы а цIераш яха доара сона, масала, силос кийчъяра болх а беш, хIара денна нормаш 140—150 процент кхоачашъеш болча ТалдиевгIар Ахьмаден Султанен, гурахьа ялаташ дIаде лаьтта кийчдеш хIара денна нормаш 130 процент кхоачашъеш болча Экажев Мувсайн Гайтов ТIахIирен хIайа денна шоай къахьегамца 1976 шера совхоза къахьегамхошта хьалхашка латта декхараш кхоачаш деча шоашкара доагIаш дола дакъа лоаьача дукхкхача кхычар.

Социалистически яхь вIаштIехьъяккхара гIулакха кIезигача лоархIаме дац цунах хьахиннараш шерра дIадовзийтар — наха сакхетамеи хьинареи яхье дакъа лоацаргхилара бола тешам, яхьа демократически принципаш кхоачашъяра, коллектива берriга членаш социалистически декхараш кийчдарам тIаэцарам, уж хьинаре кхоачашдара тIаберзабара бола аьттув.

Социалистически яхьа итогаш, массаза а яхар мо, болхлойи гIулакхерча наьхеи собранешка ю совхозе, цига цIераш йоах социалистически яхье хьалха латтарийи тIехьабусарийи.

Совхоза централни усадьбе байракх уреагIа йохийт социалистически яхье котваьнначун сийла, социалистически яхьа итогаш районни газета оагIош тIа кепаетт.

ДIахо а социалистически яхьа чIоагIа уйла тIайохийтаргья совхоза партийни организаце, хIана аьлча социалистически яхь дика вIаштIехьъяккхаро тешам лу КПСС XXV съездо хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашдара.

В. ЯСИНОВСКИЙ,
«Экажевский» совхоза партбюро секретарь.

СУРТА ТIА: Гариев Шамсуддин (аьттехьарнар) Чаниев Беслан.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дуккхача хана дена Назрановски механизированни лесхозе къахьегаш хьавоагIа станочник Гариев Шамсуддин. Хадданза кердадар лехаш, шийй болх кхетамца вIаштIехьбаккха гIерташ хьавоагIча цунна дика гIулакхаш карагIдувл. Цо хадданза тIеххоачашъю шийй балха нормаш, коллективе яьржача социалистически яхье хьалхле лелачарех а ва из.

Цул совгIа хьалха латта станочник къовача болхлой хьехамча ва. Лесхое кIезига бац цо балхах дIаккхетабаь бола кхона болхлой. ХIана цунца уллув станочникa болх Iомабеш ва Чаниев Беслан.

Шекара свеклаш чуэцача

Шалински района «Автуринский» совхоза кхашка сихбенна шекара свеклаш чуэцаш латт. Укх шера цу боахаме 1075 гектара тIа кхеяьй из культура.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера тIайийца декхараш сийлена тIеххоачашде лаьрхIад совхоза къахьегамхоша. План 200 центнер йолча хIара гектара тIара юкъерча боарамах 220 центнер мерза овлаш чуэц хIанз. Шекара свеклаш чуэцача кхашка болх беш я ши комбайни бархI свеклоподъемники. Цхьаккха овла лаьтта ца буташ цIена чуэц свеклаш. ХIанзле а 300 совгIча гектара тIара чуийцай цу боахаме из культура.

Совхоза массе участке шерра яьржай социалистически яхь. Цу яхье дика толамаш дахарца белгалъяьннай Абуев Шамсудина кулгалду механизированни отряда коллектив. Цу отряда тIачIоагIъяь 150 гектар свеклаш я.

Иштта дика толамаш доахаш, шоашкара масал гойташ къахьегаш ба пхелагIча участка Мартанукаев Эдила кулгалдеча механизированни отряда болхлой а. Цун отряде къаьстта белгалъяьннай Махмудова Амантеи Хаимов Мимаси кулгалду звенош. 125 гектар шекара свеклаш я царна тIачIоагIъяь. ХIара гектара тIара цар чуэц 220 — 230 центнер мерза овлаш.

— ДIадахача шерарчул дикагIа шекара свеклаш кхеяьй укх шера тха къахьегамхоша, — йоах механизированни отряда начальника Мартанукаев Эдила. ХIанз ма-хулла сихагIа из культура чуийца яккха гIерташ боахк болхлой. Къаьстта хьинаре къахьег механизатораша Хакиев ИбрахIима, Мажигов Iамарбека, гектарникаша Митижаева Яхитас, Демильханова Зурас, кхыбараша.

Шекара свеклаш кхеяьча гектарникашта укх шера шийй маьхагIа кхоккха центнер ялат дехкад совхозо. Иштта дика толамаш доахача болхлошта доакъар дала а лаьрхIад.

Шекара свеклаш чуийца мукъадаьлча лаьтта оахаш, кийчдеш, цу тIа гурахьа дув ялаташ дIадувш ба совхоза механизатораш. Цига дика толамаш доах Шабазов Сайт-Хьусена, Газалбиев Асламбека, Исмаилов Мухьмада, кхычар.

— Хьалха оахош тIайийцача социалистически декхарашка а хьежа КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Леонид Ильич Брежнева кубански ялат кхедерашка дахьийтача письмона жоп а луш, кхы а доккхагIдола декхараш тIайийцад оаха.

О. ШАДИЕВ.

Карабулакски химически реагентий заводе толашагIболча болхлоша йоаккх насосни станце машиниста Цыздоев ИсмаIлий Iасолта цIи.

ИйслагIча пятилетка ударник хиннача цо иштта дика къахьег иттлагIча пятилетка хьалхарча шера а.

СУРТА ТIА: I. И. Цыздоев.

И. ПЛИЕВА сурт.

МАШИННАЬКЪАХОЙ ГIУЛАКХАШ

Толаме чаккхьаккхай Грозчерча тепловозникашa халиъаболхама мухь дIа-хьа баьхара сентябрьски программа. Производственни декхар цаIн ... процент тIеххоачаш а ... даь тепловозий машинисташеи цар гIончашеи беза мухь тIаболча 229 поездаца нормал тIех 74 эзар тонн мухь дIа-хьа бихьаб.

Эггара дикагIа къахьегаш хьокхамаш даьхад тепловозий машинисташа Соколов Николая, Маслов Владимира, Белик Вениамина кулгалдеча бригадаша. Сентябрь бетта царех хIаране беза мухь тIаболча 7 поездаца планал тIех 2—3 эзар тонн мухь дIа-хьа бихьаб. Иштта планал тIех хIаране пхиша эзар тонн мухь дIа-хьа бихьаб тепловозий машинистий Сахновский Владимира, Бережкова Михаила, Савин Олега бригадаша.

• • •

Корта бола дешаш къестадеш яр укх деношка хинна локомотивни депо ремонтни цехий отчетно-хоржамий профсоюзни собрани.

Докладчико — профсоюз моттигерча комитета председатела Сердюк Валере дийцар «ХIара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагIа предприяте яьржа социалистически яхь дегIаярах, яхь лелаеча коллективаша даьха толамаш белгалдаьхар. Депо болхлойи пехий специалистаи «Дикала отличник», «Мастер — дошо кулгаш» яха сийлен цIераш йоахаш къахьегаш хьовоагIа.

Бакъда, пренешка къамаьл даьча слесараша Чепеленко Григоре, Паньчек Владимира, кхычар дийцарох, моттигерча комитето боагIача тайпара лелабаьбац культурно-массови болх, йоагIа йоакхо яьиц къахьегам нийса вIаштIехьбаккхара. Иштта эсала леладаьд по социалистически яхьах хьахиннар къахьегамхошка дIадовзийтар а.

Новкъосташа яьча критико дика гIо дергда местноме дерджача кердача наха.

• • •

Ремонтни цехашка, депо локомотивни бригадай колоннашка кепайоазув доаржадеш болх беш 29 саг ва. Из общественни декхар кхоачашдерчна вай мехка эрзаола периодически изданеш дIайовзийт болхлошта, царна деза газеташи журналаши аздy.

Дика вIаштIехьдоакх гIулакх электромашинни цеха мастера Паньчек Владимира, дизельно - заготовительни цеха мастера Хажиев Ахмада, машинисташа - инструктораша Сальный Владимира, Ковев Николая, эксплуатаце цеха оператора Кардонова Марис, кхычар. ХIанзе а 800 болллочо яздаьд «Правда», «Известия», «Грозненский рабочий» яха газеташи «Партийная жизнь», «Агитатор», «Электрическая и тепловозная тяга» яха журналаши кхыйола периодикеи.

Партийни комитетои профсоюза местномои тIахьожам лоаттабу газеташи журналашеи язлуча чакх машта доах хьожаш, из общественни декхар кхоачашдечарна новкъостал а ду.

• • •

Тепловозий машинистаи, цар гIончаш, слесараш, токараш, сварщикаш, кхы а дукхача профессеха бараш — ерригa а 620 саг деша воладенав коммунистически къахьегама школе.

Укхаза цу тайпара 12 школа вIашагIъеллай. Царех бархI «Экономически знаней лардаш» яха тема Iомае йоалаеннай. Юхебисавар Iомаераш «Социализми къахьегами» яха темагIа йола материалаш я.

Депо моттигерча комитетои парткомои 25 пропагандист хьакъоаставаьв. Уж производства командираш, дика теоретически кийчо йола специалисташ ба Царех ба инженераш Ростов Петр, Андреев Михаил, Токарь Василий, тепловозий машинисташ коммунистически къахьегама ударникаш Потемкин Геннадий, Штуков Виктор, кхыбараш. Занятеш дIаяхьара расписани оттаьй.хьакъоастаьй уж хургйола моттиг, мичъяьй гойтара пособеш.

Цхьан дешара шера ладувгIараша КПСС XXV съезда материалаш, производства экономика дешаш Iомадергда. Цар ладувгIаргда морально - этически темаех йолча лекцешка а.

Г. АНОХОВ.

ДЕГIАДОАЛАДЕ чкъаьрий леладелга

Вай мехка чкъаьрий леладелга айдара лоархIаме гIулакх да лаьтташта мелиорации елгеи хий дехкилгеи шерра дегIадоаладара хьакъехьара КПСС ЦК майски (1966 шера) Пленума решенеш кхоачашъяр. Юртбоахама культурай хьувкъам тешшаме лакха кхебелга Iалашде лаьрхIа дукха мелиоративни системаши кхыйола хии боахама объекташи массе метте хьалъеш хиларца дувзаденна йоккхий торонаш гучаяьннай вай республике чкъаьрий леладелга дегIадоаладара.

Цу гIулакха аьттув боаккх Iалама дикача хьалаша: хий дехха ха йIаьха (8 бутт гаргга) хилар, боарамера температураш дукхагIа хилар, юртбоахама производстве пайда эца мегаш доаца лаьтташ дукха хилар.

Чкъаьрий леладаро йиш хулийт шаьра доаца лаьтташ боахама балхашта юкъеоза а цу тайппара лаьтто лу пайда алсамбаккха я.

Шеко яц чкъаьро, маьхера кхачан продукт ше хиларах тавра, башха безача маьхка йоаца кхачан белок йоаллаш хиларца бахача наьха, теркам чIоагIа шийна тIаозаш хилар.

Чкъаьра кхачанна лоархIаме хилар белгалдоал керттерча даькъе цунах протеинаши (белокаш) хьоаналаши санна, иштта массе тайпара витаминаш, микроэлементаш, белокашца аминокислоташ йоахкаш а хиларца.

Цу дерригача хIамаша хьахьокх вай республике чкъаьрий леладелга дегIадоаладар чIоагIа пайдана хилар.

Бокъонца 1970—1975 шерашка мара дегIаaха доладаланза дола вай республика юрта боахама эггара къонагIа дола дакъа да чкъаьрий леладелга.

Аьлча кхоачам ба, 1960 шера республике карп яхача чкъаьран 76 центнер мара хьал ца кхеяьча метте, 1975 шера 1000 центнер кхеяь хилар. Кхетадеш да, уждал мара доацача чкъаьраша бахача наха мел эшача кердача чкъаьранца кхоачам бергбоацилга.

ЛаьрхIа чкъаьрий леладеча Iамий 300 гектар я хIанз республика колхозашкеи совхозашкеи. 1975 шера цу Iамашка чухийца дар шу даьннача карпа 800 эзари шу даьннача толстолобика 100 эзари пхандарг. Цар Iалашде дезаш дар товарни чкъаьрий торгови сете дIачуIалара пачахьалкхеи план кхоачашъелга. Цхьабакъда, чкъаьрий кхеляра технологи вогIча тайпара телхаяр бахьан долаш кхоачашъяьяц 9-ча пятилетке чкъаьрий кхедарам Iамаш дукхагIа хьадарам оттаяь хинна пачхахьалкхеи задани.

ДIадахача пхе шера 1500 тонн даха дезаш хинна товарни чкъаьрий 500 тонн мара даьхалац.

Юкъера лаьрхIача 1 гектар Iам чура даьха чкъаьрий 3,5 центнер хилар. Республика колхозашкареи совхозашкареи чкъаьрий леладу Iамарч тесса дита да. Iамашкара кхачанна лаьрхIа чкъаьрий дебадара толашагIа йолча методех пайда эцаш, вешта аьлча, минеральни удобренеш, пайдане гIа хургбола кхача чутессаш, и. кх. дI. Цул совгIа Урус-Мартановски района «Горец» яха совхоз, Грозненски района «Грозненский шурий» совхоз, Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» совхоз санна долча боахамаша хIанзалца цIаккха лийцадац чкъаьрий. Из бахьан долаш 30 процент мара кхоачашъяьяц чкъаьрий дахареи пачхахьалкхенга дохкареи план.

Иштта мара кхоачашъяц чкъаьрий леладу гIирсаш хьаллара планаш а. Чкъаьрий леладу гIирсаш хьалделга, ахча тоъаш яхаш бахьан а доалаш, цхьанна шера плана юкъедахийтаи юрта боахама министерства, «Консерплодоовощ», «Чеченингушвино» яхача объединенеша, «Скотопром», «Плодопром», «Птицепром», яхача тресташа. Из бахьан долаш 60 гектар мара хьадаьдац 9-ча пятилетке хьаде лаьрхIа хиннача 500 гектар Iамарчех.

Кхачанна лаьрхIа чкъаьрий леладар санна долча лоархIамечеи перспективнии боахама даькъа иштта мара яхы хам ца бар бахьан долаш Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхошка шерра-шера дIа ца кхоачаш дуc 300—400 тонн керда чкъаьрий. Х-ча пятилетка хьалхарча шера хьал а кхелаь 1660 центнер товарни чкъаьрий пачхахьалкхенна дIадала дезаш ба республика чкъаьрий леладераш.

Чкъаьрий леладелга дегIадоаладеча дIахо специализаци яр. республике товарни чкъаьрий дукхагIа дахар духьа, КПСС Нохч - ГIалгIай обкома бюроси республика Министрий Советои, соцам баьб республике 1976—1980 шерашка товарни чкъаьрий дукхагIа дахара хьакъехьа. Масала, иттлагIча пятилетке хьалев болх бе доладалийтеи лерхI 863 гектар керда Iамарч. 1980 шерале Iамашкара чкъаьрий дебадара. чкъаьрий тайпаш тоадара чотах 5,3 эзар центнерага дIаккхоачаде лерхI Iамашкара доаха чкъаьрий. Чкъаьрий леладу керда объекташ сихагIа хьалъяри болх бе йолаялийтари, царча реконструкци яр духьа 1977 шера вIашагIйолларгья мелиоративни отряд. Цо шеко йоацаш, тоадергда Нохч-ГIалгIай АССР Iамарч леладара гIулакх. Къаьстта уйла тIайохийтаргья чкъаьрий питомникаш шоай ханнахьеи дукхагIеи болх бе йолаялийтара, кIай амур, толстолобик санна а иштта кхыдола а чкъаьрий республика Iамашка дукхагIа дебадара.

Грозненски района керда биллача «Кулариский» яхача чкъаьрий боахаме пхаклаьргаш кхеду цех йилла лерхI 1979 шера.

Кулгал дикагIа дарам Iамашка чкъаьрий кхедара гIулакх промышленни ларда тIа оттадаран 1977 шера 1 январага кхачалехьа Нохч-ГIалгIай АССР-е боахамий юкъара объединени вIашагIйолларгья товарни чкъаьрий кхедара.

В. ТУГАНОВ,
Нохч - ГIалгIай АССР юрта боахама министерства чкъаьрий леладара отдела воккхагIвола инженер.

АРМЯНСКИ ССР. Хьалъяь йоалаш латт Армене йоккхагIъярех йола Азатански водохранилище. Кхо квадратни километр гаргга тIехье йолаш болча искусственни Iам чу 70 миллион кубометр хий Iоврг да. ВорхI эзар гектар совгIа долча Араратски Арташатски районашкарча кхашка кхоачаргда из.

Дукха балхаш даьд гIишлонхоша. 76 метр лакхача дамбага дIаяхийтай бархI миллион кубометр совгIа породеи бетони. 1500 метр гаргга форда боарамгара хьал лакхе улача водохранилищана гонахьа хьаеш латт салаIара зона.

СУРТА ТIА: Азатански водохранилище.

Б. НЕМРУТА сурт.
ТАСС фотохроника.

ГУРАХЬА ФЕРМАШКА

Республикерча хьайбаш леладеча фермай болхлоша шоай къахьегама низаш тIадерзаду пачхахьалкхенга дулх, шура, фуаш дохкара планаши тIайийца социалистически декхараши кхоачашдара.

Республика бIарча хьайийцача ерригa шура эцара йис бетта план 105 процент, фуаш эцара — 114, тха эцара план 117 процент кхоачашъяьй.

Пачхахьалкхенга хьайбаш дохкара план 3 процент кхоачаш ца еш йисай. Ерригa хьайбай продукташ эцара план дика кхоачашъяьй Веденски, Гудермесски, Назрановски, Наурски, Ножай-Юртовски, Шалински, Шелковской районий боахамаша.

Хьайбаш дохкара йис бетта план кхоачашъяьяц Грозненски, Малгобекски, Надтеречни, Советски, Сунженски районий боахамаша.

ДIадахача шераца нийсдича доахан дикка дукхагIа дехкад Назрановскии Наурскии районий боахамаша.

Шура дукхагIа ехкай Веденски, Назрановски, Наурски районаша.

Жа леладеча фермай болхлоша ханал хьалха кхоачашъяьй 1976 шера пачхахьалкхенга тха дохкара оттаяь план.

Цунца цхьана дукккхача фермай торонех кхоачамболлаш пайда эцац, хьайбай продуктивность лоха я. Шура яккхареи пачхахьалкхенга йохкареи боарам соахка хиннача а дIаккхаьчабац Гудермесски, Малгобекски, Надтеречни, Урус-Мартановски, Шалински районий боахамашка.

Хьалаш цхьатара доллашехьа а сов бе-бе да боахамий хьокхамаш. Соахкарчул 23 процент дукхагIа ехкай шура «Горячеисточненский» совхозе, «Терек» яхача совхозе — 25 процент, «Терекий» совхозе — 22 процент, «40 лет Октября» яхача совхозе — 34 процент. Цу цхьан ханна соахкарчул 12 процент кIезигагIа ехкай шура «Лермонтовский» совхозе, «Гудермесскийи», «Калаусскийи» совхозашка — 7 процент, «Гойтинский» — 22 процент, «Автуринский» — 12 процент, и. кх. дI. Цу тайпара масалаш кIезига дац.

Соахкарчул дикка дукхагIа Iалашдаьд доакъараш юрташкарча механизатораша.

ХIара ферме царех лерттIеи хьурмат деши пайда ийнача торонаш я дIадахача халача Iай ца йоаккхаш йиса продукци укх гурахьа-Iай совнагIа яккха а иттлагIча пятилетка хьалхарча шерара планаши социалистически декхараши кхоачашде а.

1976 шера 1 октябре кхачалца хьайбай продукташ йохкара 1976 шера 9 бетта план кхоачашъярах йола

СВОДКА

эцара план кхоачашъяра процент

	Дулх	Шура	Фуаш
Ачхой-Мартановски	112	100.3	—
Веденски	104	280	—
Грозненски	75	106	107
Гудермесски	105	108	—
Малгобекски	77	104	—
Надтеречни	94	101	—
Назрановски	101	106	—
Наурски	107	119	—
Ножай-Юртовски	110	238	—
Советски	84	120	—
Сунженски	90	101	107
Урус-Мартановски	111	99.5	—
Шалински	112	103	147
Шелковской	112	100.4	—
г. Грозный	108	—	—
Республике гIолла	97	105	114
Колхозаш	98	100.9	—
НГIАССР юртб. мин. совхозаш	95	102	—
«Плодопром» трест	117	104	—
«Птицепром» трест	130	108	108
«Скотопром» трест	118	—	—
«Чеченингушвино» объед.	105	110	—
«Консервплодоовощ» объед.	179	151	—
Баха нах	94	—	—

Доазол дехьара

Машиний водителаш — Советски Эскарен ГДР Къаман халкъа эскарей бІухой вІашагІкхийттача хана. Обер-фельдфебель Х.-У. Вендт а (аьттехьарвар) кхыбараш а практически занятеш дІаяхьара план ювцаш ба.

АДН — ТАСС сурт.

ТАХАН—ГДР КЪАМАН ЦІЕЙ

ДІАХЬАЛХАШКАХЬА ЙОДА РЕСПУБЛИКА

7 октябре 27 шу дуз Германски Демократически Республика. Историга диллача из дукха ца яц. Цхьабакъда кхычунга диллача — цу шерашка немций лаьттан тІарча пачхьалкхан болхлоштеи ахархоштеи карагІдаьнначунга диллача — цох бІарчча зама ларкІа мегаргья. Бахача наьха дукхалга диллача дунен тІа 36-ча моттиге латт из мохк, хІаьта территорега диллача — 93-ча моттиге. Цхьабакъда, хІаьта а йоккхагІйолча индустриальни державашта юкъе ба из. ГДР кулгалхоша дуккхаза белгал ма-даххара, уж толамаш даха дукхагІча даькъе вІаштІехьдаьннад Советски Союзо вежарашха новкъостал дарех.

— Вай доттагІала, — аьлар дукха ха йоаццаш журналисташца вІашагІкхийттача ГДР производства новаторий болам дІаболабаьча Адольф Хеннеке,—вай республикачул дукха ха я.

Из бокъонца ишта да а да. ТІема човнаш цІий Іоухаш яр СССР-о, тІем тІа эггара дукхагІа зе хинначо, шийна йоагІа репарацеш хьа а ца эцаш ГДР хІанзарча доазон тІа керда вахар дІадоладеча немецки къахьегамхошта дІаеннача хана. Адольф Хеннеке бакълув — из яр боккъонца долча интернациональни доттагІала акт, хІаьта из шерагара шу массаза доал чІоагІлуш хьа а денад.

Германе Социалистически единн парте хьалхленца социализм хьалъеча коталонаш яьхай. 1949 шера денз ГДР къаман доход ворхІазза гаргга алсамъяьннай! Из тамашийна а дац: ше хьахиннача хьалхерча шерре а Экономически ВІаши новкъостал дара Совета юкъеяхай из, хІаьта вежарашха долча мехкий бедала ресурсех, индустриальни а Ілма-технически а потенциалах ког гІортилга яьй.

Социалистически экономически интеграце комплексни программа СЭВ-а моллагІча а доакъашхочоа санна ГДР-а а хьайийллай ерригача содружества доазон чу производствана специализаци кооперации ярах хьахинна керда торонаш.

Республиках оал химе мохк ба, из цхьа бахьан доацаш а дац: цун химически продукци дІакхухьийт 90 мехка. Кемаш дара даькъе ГДР «законаш увттадер» я яхараш а бакълув. ХІара 12 ди массаза доал Штральзунда стапелаш тІара Іодоал керда океански кема. ХІаьта цох геттара мийса болх бу станокаши прибораши хьаю мохк ба оалараш харцлув хьанна оалалургда? «Союз-22» яхача советски космически кема тІа оттаяь «Карл Цейс Йена» яхача предприяте хьаяь аппаратура тІеххьарча масалах цаІ мара дац...

ДегІаахара цІаккха ца хиннача темпаша тешавеш дувц ГДР-о лаьцача исторически наькъа совленех. Из ишта хилар хьахьокх йІаьхххача хана лаьрхІа оттаяь планаш геттара йоккхий хиларо а. Хьаьцаргда вай гІишлошъелга: алхха укх дІайолаеннача пятилетке наха пургья 750 эзар керда а капитально тоаяь а квартира. ХІаьта дІадахача пхе шера уж хьал а яьй. тоа а яьй 600 эзар.

Е хьаьцаргда вай энергетика санна дола ГДР экономика лоархІаме дакъа. Сага-сих (4 эзар киловатт-сахьатал совгІа) электроэнерги яккхарга диллача дунен тІа хьалхарча моттигех цаІ кхоач ГДР-ага. Советски Союза новкъосталца хьаьча Бруно Лейшнера цІерагІа йолча атомни электростанце хІанзле промышленни ток тел. Цун тІеххьара аргІа болх бе йолаенна 3 миллиони 520 эзари киловатт а луш из проектни низага дІаккхаьчача ГДР халкъа боахама керттера доакъош электроэнергеца Іалашдолга кхы а дегІадоагІаргда.

Ишта да дІа-юха мел хьежача. Немций лаьттан тІа хьахиннача социалистически пачхьалкхено укх 27 шера даьхача толамаша дог тешадеш хьагойт республика кхоане иразе йолга.

И. ХУТОРНЫЙ, АПН соб.корр.

БЕРЛИН.

Ашерслебенерча «ВЕМА» яхача предприяте хьалъеш йола станок ГДР-ера Советски Союзе хьаяра 15 машиннаькъа вагон эшаргья. Йоккхий оатхалаш — шорал 2,5 метри дІоахал 5 метри йола деталаш прецизионни кийчдара лаьрхІа я Іаьламате йоккха машина.

АДН-ТАСС сурт.

ПЕНТАГОНИ ЦРУ-и— ПАНАМАНА ДУХЬАЛА

...Цар кхухьар тиккаш, йохайора витринаш, цІераш еттар. Цар шоай туржаІ оттадаьчул тІехьагІа бирса тІом лаьттача санна хулар Панама столица центрера улицаш. Маьхбузера цхьабараш гІертар дугаи шурийнеи маьхаш тІатохара раьза боацача студенташа яь демонстрацеш уж я ала. Малав из гІурт беллар а цунна кулгалдеш хиннар а?

Цох кхета хала дац лийца цхьабола «студенташ» малаш ба хьежача.

Ер ва Рохело Антолин Гарсиа. Цуя 30 шу дала доал. Бакъда из дац керттердар. Панамски Іаьдалаша лаьцар хиннав ВІашагІкхийттача Штаташа доал деча канала зонера полицейски. Цунга хиннай Говард яхача Пентагона авиационни базе ваха бокъо луш йола пропуск. Цунна тІатоха деза цхьаькха: цхьатарра кхаь пачхьалкхен — Коста-Рика, Панама, США гражданин хиннав из.

«Студентал - полицейскел» совгІа лаьца хиннав американски эскара массех салте а. Ма-дарра аьлча, «демонстрацех» хьинаре дакъа лаьцад ВІашагІкхийттача Штатий тІема разведка болхлоша Энтон Даунсеи Бернард Лоуэл Джеймисонеи.

Моттигерча пресса хоам ма-барра, укх тІеххьарча массехк бетта Панаме кхаьчав ЦРУ 1500 агент. Уж ба мехка вахар толхадеш гІийртараш, правительство бехке е гІийртараш. Чиле фашистски путч кийчъеча хана санна мехка экономика лоарзагІа яккха, баха нах эгІазбига, хІаьта цул тІехьагІа берриге бехк Іаьдалаштта дІатІабилла гІерт США цхьадола гІозараш.

Хала а доацаш панамски правительстванеи мехка демократически общественностаи яйзар кегар баьрий «почерк»— ЦРУ «почерк». Цунца юззаенна кхыча мехкашцарча гІулакхий министро Акилино Бойдос ностеста нота елар Панамерча американски посолага. Нота тІа белгалдоакх, уж событеш хилалехь дукхха я хьалхагІа канала зона администраце цхьан болхлочун цІагІа правительствана духьала выступленеш кийчъяра план оттаеш къайлагІа совещани хиннилга.

Теркам тІаозаш да цхьаькха хІама а. Дукха ха йоацаш реакци тохаеннача хана ЦРУ цхьоагІонхой болаш корзагІбаьнна хьайзар «ультралевакаш» «Революционни» фразаши духьал а тувсаш цар новкъостал дора контрреволюцеча. Панама студентий Федераце— мехка йоккхагІйолча кагирхой организаце кепйоазоп органо — «Федерасьон» яхача газетокагирхой боламера «пхелагІа колонна» аьлар царех.

Панаме дукха ха йоацаш хиннача событеша хьахьокх США фуннагІа-моллагІа даь а цу мехкара ший колониальни анклав карара ца яийта гІертилга. Дуккхача шерашка еча переговорех шинна оагІонна пайдана а нийсхо йолча а каналах соглашене е а ца гІерташ инарал Омар Торрихос керте латта правительство йохае гІерт Вашингтон. Шоай къаман доазонна доал дайта тхога яхаш панамцаша дІадехар цхьашна бахьанаш а доахаш кхоачашде тигац США-с. Цхьабакъда, дукха ха йоацаш «Универсаль» яхача мексикански газета ше интервью луш инарала Омар Торрихоса ма-аллара, США-с ший доалахьа дерзадаь канал Панамана юхахьадалара цхьанна а хІамо хьовзам бе йиш яц.

Ю. ГВОДЗЕВ. (АПН).

Укх шера 160 шу дуз башха дика художник, портретни живописа академик, дІаяхача бІаьшерен ткъаь пхиъ шу даьнначул тІехьагІарча хана баьхаца гІорбаьннача живописцех цаІ Петр Захарович Захаров ваь. Ший сийлахь-воккхача мехкахочун юбилей чІоагІа езъеш белгалъяккха кийчлуш я вай республика общественность.

Художника вахари творчествои чІоагІа хьашт хилларо хьахьокх, цун творчество бокъонца ювцаш дола а нохчех ваьннача художника цІераца дувзаденна кхыдола а дешаш дувцаш йола дукха материалаш кепаттанза яргйоацилга.

Тахан оаха кепатох филологически Ілмай кандидата Б. Виноградова статья.

Захарови вай хаи

Ваьча дийнахьа денз 160 шу дизарга

ТКЪАЬ ИТТ шера мара ваьхавац П. З. Захаров. Цу лоацача юкъагІа шийх ханарча наьха портретий бІарчча галерея хьаяьй цо. Царех цхьадарий цІераш йоахаргья вай: уж да М. Ю. Лермонтова (хетаргахьа дилла). духовни писатела А. Н. Муравьева. Н. Теребенева. ше кхеваьча П. Н. Ермолова, цІи хезача доктора Ф. И. Иноземцева, Герцена доттагІчун профессора Т. Н. Грановске портреташ, къоаламца дилла композитор а педагог а хиннача П. П. Булахова сурт... Царна дІалархІа кхалнаьха портреташ. Советски искусствоведа профессора А. Н. Савинова царех аьннад: «П. З. Захарова говзал кхы а къаьгагІа хьагучаяьннай дуккха а тІехьагІа цо дийхкача кхалнаьха портреташкара. Цар тІа шаьра хьахьекхаб цо лирически безам, геттара хоза я живопись ше а».

ШерагІа дІавайза хила везаш вар аьнна хеталу П. З. Захаров. 1912 шера историка Ф. М. Уманеца укх тайпара яздаьд: «Шеко йоацаш. П. З. Захаров бахьан долаш боккха художественни низ болаш хиннай эрсий (художественни) школа, цудухьа тамаш йолаш хІама да, из йоккхача публикана кІезига воззаш хилар а цу ханарча гІорбаьннача нахацен событешцен сел айха ювзаеннен вай ханара а йоагІаш йолен цун биографи кхыметтел вІалла йолга хайта а ца йовзаш йисар а. «Нохчо» ва алар мара кхы хІама дац».

Сийлахь-боккхача Октябро хьаккхеллача замалахьа мара бокъонца къоабалъяь хьаллаьцаяц П. З. Захарова творчество, вешта, оалаш ма-дарра, шозлагІа малха ваьннав художник. Из-м иштта хила доагІаш а да. ПаргІатача, коммунизмагахьа уллача наькъагІа бІубенна болача советски халкъо дІаяхача заман культурни тІехьаленах шийца наькъа дахьа хьаэп сий дола идеалаш бахьан долаш лоаттабеча къовсаме шийна новкъостал дергдола хІамаш.

Ховш да, деофигаш а хІама дац аьнна долча ший балхаш кІал художника яздеш хиннача кулг художника укх тайпара яздаь хилар: «Нохчех ваьна П. З. Захаров». «П. З. Захаров, Дадий-Юртара нохчо». Автопортрета тІа кхакха кий тулаши, ферта кхулаши хьахьекхав цо ше (1843 ш.) ше лоаман нахах ваьния хилар хьа а хьокхаш.

П. З. Захаров Нохч-ГІалгІай АССР хІанзарча Гудермесски района Дадий-Юрта ваьв. П. З. Захарова вахари творчествои хаддаенза Іомае йоланьй Нохч-ГІалгІайчене доттагІал тІехьа московски, ленинградски, кхыча музеяша, картинни галлереяша новкъостал а деш. Вай республике цу балха корте лаьттай Нохч-ГІалгІай изобразительни искусствай музей (директор А. У. Усманов).

П. З. Захарова биографически материалаши художественни тІехьалеи гулъяра, вІашагІтохара, Іомаяра гІулакха чІоагІа дакъа лаьцад. хІанз а лоац Грозненски мехкдаьтта института доцента искусствоведене кандидата Н. Ш. Шабаньянца. Ткъо шу совга ха хьалхагІа денз леха волаеннав из уж хІамаш, хІаьта аьттув а баьннаб: художника вахарах дола документаш корадаьл, цун кистен графикен бІаь совгІа портрет лехад. Цхьадола подлинникаш республикански изобразительни искусствай музее да. Цигтача болх беш я П. З. Захарова картинаш тІара даьхача копей дІа-хьа'лела выставка.

Заводашка, фабрикашка, предприятешка, школашка, ВУЗ-ашка лекцеш еш, беседаш ю изобразительни искусствай музея. Ше лехарехи корадаьрехи душ Н. Ш. Шабаньянца.

1974 шера декабре гулъелар П. З. Захарова вахари творчествои Іомаяран цІайовзийтаран хетаяь эггара хьалхара Ілман конференци. Цига докладаш йир изобразительни искусствай музеен пачхьалкхен университетен Ілман болхлоша, хІаьта иштта къамаьлаш дир студенташи лакхерча классашкарча дешархошей. Конференци даькъала ювцаш яздаь кхьат дайтар СССР художествай Академе изобразительни искусствай теорен истоpe» Ерригсоюзни Ілма-тохкама института директора. СССР Ілмай Академе действительни члена искусствоведене доктора А. К. Лебедева. Статья яйтар искусствоведене доктора И. Е. Репина цІерагІча живописа, скульптура, архитектура Института профессора А. Н. Савинова, хІаьта из конференце Іо а йийшар.

ШоллагІа Ілман конференци художника юбилей хулача деношца нийсъяь хургья.

Российски империе, политически реакце баьдеча шерашка вахаш кхолламаш деши хиннав П. З. Захаров. Цу хана цин Россия хиннай: мехкара деррига халкъаш цу даькъе эрсий халкъ а, доацедаь официальни пачхахьа Россия халкъий паргІато бахьан долаш къовсам лоаттабаь прогрессивни, демократически, революционни Россия. Эрсашха бола хьалха лаьтта деятелаш дог лазаш хиннаб тоІабаь боахкабеча кавказски лоамарох. Царнэмо Кавказе лелаеча гІаьрахой тІема политикана духьала лаьттаб. цар къовсам лоаттабаьб бІарчча цхьа пачхахьалкхе а йолаш Россе Кавказаца машаре, доттагІал тІехьа юкъмоттиг хилийтар духьа.

ДІаяхача бІаьшерен 40-ча шерашка Россерча искусства массе тайпа Пушкин, Лермонтов, Гоголь санна дола художественни деша кортош юкъе хиннача сийлахь-доккхача эрсий литература хьехамцен хьалхленцен дегІаихад. Цу ханашка шоай йоазуви литературеи доацаш хиннад дукха кавказски халкъаш. Из доацачарех хиннаб нохчий а гІалгІай а. Эрсий литературо «ший къонгаш» баьб эрсий меттала яздеш хиннача кавказски халкъий писателех. Цунца белгалъялар эрсий литература, мехкарча дукхача къамий низаш революционни хьисапе кхотадеча наькъагІа додачеи эрсий болхлой класс дунен историе революционни авангардаца дІаоттаяьчеи халкъа литература къаман башхало. Масала, черкеса Султан Казы-Гирея (1801—1843) йоазон «Современника» тІа кепадийттад Пушкина. Ший сочиненеш кепайийттай кабардински халкъа просветителa Шора Ногмова. Эрсий журналаш тІа кепайийттай адыгейца Султан Хан-Гирея (1808—1848) очеркаши повесташи. Россе тІехьагІо бовзе баьннаб просветителаш баибиеи И. Цискаров, гІалгІай этнограф Чах Ахриев, нохчо Умалат Лаудаев. кхыбараш. Царна уллув дІаоттаве мегаргволаш ва академик Петр Захарович Захаров.

Нохч-ГІалгІайчен профессиональни изобразительни искусство хьахиннай вай крас Советски Іаьлал оттадарца цхьана. Хьалхара итташ шераш цо доахаш Нохч - ГІалгІай живопись дегІаяр художникашца Х. Б. Ахриевцеи ГІ.-М. Даурбековцеи дувзаденна да. ХІанз дувца йиш я профессиональни нохч-гІалгІай искусствана хьалха хиначох — Петр Захарович Захаров. Эггара хьалха цо диллад лакхерча художественни образованега дода наькъа такхи. Цу ханага диллача тамашийна хІама хиннад из — художествай Академера нохчо. Вай хана И. Е. Репина цІерагІча живописа, скульптура, архитектура Ленинградски институтал (хьалха хиннача Петербургски художествай Академел) совгІа тоъал дукха художественни дешара заведенеш я Нохч-ГІалгІайчен боккхийча живописцаша дийшаи толаме йистеяьхаи.

Б. ВИНОГРАДОВ, доцент.

Ханнахьа кийчъе культура учрежденеш

НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Іа гаьна дац, цІенхаштта уйла е еза культпросветучрежденеша болх боргболча хьалий. Цудухьа боахамий новкъостал эш укхаза. хІара денна йоакхо е еза клубий. культура цІеной. библиотекай. ХІаьта царех дукхагІчар иштта да а ду из. ДукхагІа йола культура учрежденеш хІанзле а кийчъеннай Іан замалахьа болх бе. Тоаяь яьннай 14 клуби культура цІеноши, 18 библиотека, 3 музыкальни школа. Іанга дика кийчденнад Николаевски, Мекенски станицай. Калиновски, Буденновски, Алпатово, Дзержински юртий культура цІеноши библиотекаши, районни библиотекаш.

Шоаш хила ма-еззара нийс а яь дІаоттаяьй Іанарцеи хицей йІоахъеш йолча учрежденей системаш. Цхьабакъда летаеча пешкаша йІоахъеш 8 клуби 6 библиотеки я тха, хІаьта, массаза а яхар мо, Іан замалакьа цу пешкаша Іалашдац лерттІа болх бара хиланза яргйоаца температура чухьа лоаттаелга. Из тайпа хьал хул «Комсомольский» совхоза шоллагІча отделене, «Терский» совхоза шоллагІчеи кхоалагІчеи отделеней клубашка.

Ийнаш Іо-тукхийттад, тховнах ладар чуух керда МТФ хуторерча клуба. «Притеречный» совхоза кулгалхошта е ха а е гІишлой материалаш а кораягІац здани тоаяра.

Пешкаш лотаяь йоацача, цемента ца долча цІеношка болх беш хилар Іай Ищерски юрта библиотека болхлой. Капитальни ремонт ца йича яргйоацаш я цІеноаш дІоахду система. Совхоза директора а парторганизаце секретара а къайлахьоа Іан замалахьа болх бара эша хьалаш ца хилар. цхьабакъда уж хьалаш вІаштІехьдаха хьожаш бац шоаш.

Ремонт е йолаяьй Калиновски культура ЦІен здаиена. Соахка колхозо ший е дахча а. е кІор а ший ханнахьа котельнена тІа ца оаэш. каст-каста из болх ца беш сецаш хинна хьал кхы юха керда ца далар ловра. Из бахьан долаш юкъагІа ювлар берий музыкальни школа занятеш.

ИІаьхъеннай «Северный» совхоза юртарча культура ЦІен ремонт. Ер биьлагІа бутт ба из еш латта. Юххьанца айнаш хьалдаьхар. цул тІехьагІа гІишлой материалаш леха болабелар, цудухьа бІарччача ахкана кхыметтел фильм а хьекхадац культура ЦІагІа.

ВІалла а йІоахъеш яц Ленина цІерагІча колхоза Селиванкина хуторера клуб. Халла даьдоалаш латт Комсомольски юртара культура ЦІа.

Боахамий кулгалхой культура болхлошта эшачунгахьа юхь хьаерзвергйолгах, каст-каста тха учрежденешка чуувттаргболгах, тхона новкъостал дергдолгах теша ловра сона.

Г. ДУДКИНА. Наурски районни культура отдела заведующи.

КНИЖКАШ ДЕШАРИЙ КОНФЕРЕНЦИ

Хоза кийчдаьча Гудермесски района Брагуны яхача юртарча культура ЦІагІа гулбеннабар «Гудермесский» яхача совхоза болхлой. хьехархой, юртара кагирхой. Укхаза Абдулаева яздаьча «Эса йисте» яхача повестах лаьия книжкаш дешарий конференци яр. Шоашта дуккадезаденна книжка дувцача дукха нах гулбеннабар юртарча культура ЦІагІа.

Дуккхачар дийцар Абдулаева повестах. Локомотивни депо болхлочо А. Яхъяева шийна вевзаенна повеста керттера турпал — ассински казак Тимофей вийцар. юкъера школа йистеяькхача У. Магомадовас дийцар Тимофей нохчочун Герихавеи доттагІалах. Книжка тІа буацача вай ханарча наьха сурт-сибаташ теххар хьехархочо З. Хубиевас, культура ЦІен художественни кулгалхочо М. Алимхановас дийцар нохчийн эрсийн халкъий доттагІала исторически овлаш хьахьокхаш.

Сакъердаме а гулбеннарашта пайдане йолаш а яр моттигерча школа пионервожате Г. Хамиевай хьалхленца чакхъяьна книжкаш дешарий конференци.

С. БОЛДЫРКОВА, Гудермесски районни культура отдела инспектор.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ДИКА КИЙЧО ЯЬЙ

КПСС XXV съезда исторически решенеш кхоачашъяра беррига низ тІабахийта къахьег Советски района культура учрежденей болхлоша, цар шоай низ я ха а кхоящ юрташкарча къахьегамхошта культурни гІулакх дара.

Районе болх беш я 63 культура учреждени: культура цІеноиш, клубаш, библиотекаш.

Районе мохк аьга цхьацца зенаш хиннадоллаше а, культура учрежденеш дика кийчъеш я.

Сентябрь бетта из дош дийцар райисполкоме. ХІанз районера дукха культура учрежденеш Іай болх бара кийчъяь я. Уж Итум-Кхалара, Халкелоера, Йоккхата Варандера культура ЦІеноиш, кхыдараш да. Цар шоай ханнахьа тоаяьй помещенеш, дахча тІадена.

Уж кийчъеча дика новкъостал ду юртий Советаша. Ерригa а кийчъеннар 35 учреждени я.

Мохк агарах эггара чІоагІагІа йохайир Борзера, Асланбек-Шериповера, ЗІамигача Варандера. ДІаера, кхычахьара культура цІеной здаиеш.

Укх шии шера районе хьаяьй типови пхиъ юрта библиотека, цхьа клуб. Уж яьй республикански бюджета средстваш дІаяхийта. Цхьайолча учрежденешка бизза пайда эцац уж тоаяра а цига гІулакх дикагІа дара а хьахийшача средствах. Масала, уж я Борзоера (председатель С. Тепсаев), Харсеноера (председатель А. Дудуркаев), Ушкалоера (председатель С. Косумов), кхычахьара юрта Советаш. Цар материальни база ледара я, уж дахчанца Іалашъяц: кхоачам боллаш музыкальни инструменташ яц.

15 октябрь тІаккхоазаш ерригa культура учрежденеш Іай болх бара кийчъяь хила еза.

М. ГАМАЕВ, Советски районни культура отдела заведующи.

ОКТЯБРЕРА ХАОТТАМ

Октябрь бетта вай районашка юкъера лаьрхІача 9-негара 12-нега кхаччалца градус йолаш йІовхал хул. Эггара йІайхагІа йолча хана 30—32 градус. шийлагІа йолча хана 8—10 градус а хул.

Йоачан хул 30-негара 50 миллиметрга кхоачаш.

СССР Гидрометцентро беча хоамах укх шера октябрь бетта юкъера лаьрхІача 9—11 градус йолаш йІовхали 25—50 миллиметр йоачани хургья.

Хьалхарча ах бетта хувцалуш морхаш а йолаш цхьанцайолча моттигашка наг-нагахьа догІа а делхаш (лоамашка вІашагІъуваш лоаи догІи делхаш). нагтахьа дохк доаллаш хила тарлу.

Фегара температура бийсанна 5—10 градуси дийнахьа 16—22 градуси йІовхал йолаш хургья. Бутт юкъе кхоаччаш шеллургья, бийсанна 2 градус йІовхалгара 3 градус шелалгеи дийнахьа 7—12 градус йІовхалгеи кхаччалца. ШоллагІча ах бетта дукхагІйолча хана морхаш йолаш, йоачан йоацаш хила тарлу. КхоалагІча декада юкъекхаьчача лаьгІо догІа а делхаш цхьаццайолча дохк а доаллаш хила мег.

Фегара температура бийсанна 2—7 градуси дийнахьа 10—15 градуси йІовхал йолаш хургья. бутт чакхбоалаш бийсанна 0-гара 5 градус шелалгеи дийнахьа 5—9 градус йІовхалгеи кхоачаш шеллургья.

Метеостанци.

ТЕЛЕВИДЕНИ

7 октябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бт. Іуйранара гимнастика. 9.30 — Бт. «Зурманчаш шоаш дола моттиг хьайовзийта». 10.15 — Бт. Экрана тІа кинокомеди. «ГІулакх леладу нах» яха художественни фильм. 11.35 — Миллионий ленински университет. «Сийлахь-боккха Октябрь а хІанзара ха а». Передача дІахьу философски Ілмай доктора профессора Здравомыслова. 14.05 — Документальни фильмай программа. 14.45 — Шекспир. «Вахар а творчество а». 15.45 — Бт. «Шахматни школа». 16.15 — Бт. СССР халкъий илеш а халхараш а. 17.00 — Бт. Ілманхочоа дош да СССР Ілмай академе члена-корреспондента Ватолина выступлени. 17.15 — Бт. «Хьа вахаре книжка». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Бт. Германски Демократически Республика дІакхайкхаяь 27 шу дизара хетаяь ГДР телевидене программа. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30— Бт. Кагирхой спортивни программа. Йистеяьлча — кердадараш.

«ДІахьалха долле кІаьнкаш». 10.30— «Мануэла соцам» яха телевизионни художественни фильм. 11.30 — Бт. РСФСР халкъа артиста Баблоева хьалхле лелаеча Московски тІема округа илланчи халхарийн ансамбла концерт. 14.00 — Бт. Юрта боахама болхлой Ерригсоюзни дена долча документальни фильмай программа. 15.10 — «Эрсий мотт». 15.55 — «Къайле» яха берашта дола фильм. 17.00 — Островский. «Гроза». 17.30 — КІиран панорама. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Бт. «ХІара сурта тІа малх ба». 18.30 — Балета артистий концерт. 19.00 — ДоттагІлен наькъашка гІолла. 6-гІа передача. Румыне Социалистически Республика. 19.30 — Бт. «Сибирь» яхача телевизионий дукха серийни художественни фильма премьера «Сибирски наькъа дІоахалла» яха 3-гІа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Бт. Футболах йола СССР чемпионат. Ленина цІерагІча Центральни стадионера передача. 22.15— Некрасова хьалхле лелаеш йолча Центральни телевиденей Ерригсоюзни радиои эрсий халкъа инструментий Академически оркестра концерт. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Документальни фильма кинозал. 18.30 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — «Уйахцlено». Тележурнал (гІалгІай меттала). 19.30 — ЗІамига бераш, шоана. 19.40 — ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома инструктора Далуева выступлени (нохчий меттала). 19.55 — Короткометражни фильм. 20.05 — «Макулатура промышленни бедал я». (Телехьажархой письмоех). 20.15 — ЗІамига концерт.

II ПРОГРАММА

18.00 — Теннкий республикански театра «Хьуна фаьлг» яха спектакль. (гІалгІай меттала). 18.45 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 19.05 — Киножурнал. 19.15 — Республикера халкъа боахам детІабар. КПСС Нохч-ГІалгІай обкома лектора Бексултаева выступлени (нохчий меттала). 19.30 — «ЗІамига бераш, шоана». 19.50— «Сат. Общество. Закон» яха тележурнал. 20.10 — Концерт. 20.50 — Хоамаш, реклама.

8 октябрь

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бт. Іуйранара гимнастика. 9.30 — Б. Т.

РАДИО

7 октябрь

6.30 — Кубанцаша дІадоладаь дика гІулакх дІаходода. «Терек» яхача совхозера репортаж (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Халкъа ашараш (гІалгІай меттала). 8.40 — «Шоана кхалнах» яха радиожурнал (нохчий меттала). 9.15 — Юртарча интеллигенцех дола радиодувцар (эрсий меттала). 9.30 — ХІанзарча хьалашка шин системо вІашдухьала лоаттабеча идейни къовсама башхалоний хьакъехьа КПСС XXV съезд. Академика Митина беседа (нохчий меттала). 9.45 — «Автоспецоборудование» яхача завода электросварщикий бригадирах Хамзаевах йола зарисовка (гІалгІай меттала). 16.00 — Нохч-гІалгІайчен спортивни вахар (эрсий меттала). 16.30 — Социалистически яхье хьалха. Сунженски района «Победа» яхача колхоза коммунистий хьакъехьа йола беседа (гІалгІай меттала). 16.45 — Агитатораш — кхай тІарча стане. «Советская Россия» яхача колхозера репортаж (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

8 октябрь

6.30 — Ножайюртовски тхьамка леладераш болча (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Хьехамаши вахери» яха радиожурнал (эрсий меттала). 8.45 — Концерт (нохчий меттала). 9.15 — Массаз теркам тІалоаттабе мехкдаьтта даккхара. «Октябрьнефть» мехкдаьттен гази йоаккхача управленера передача (нохчий меттала). 9.30 — «Доакъарий цехаш кийча йиш хьожаш токкам бар». Шелковски районера передача (нохчий меттала). 9.45 — ДоттагІий оазаш (эрсий меттала). 16.00 — КПСС XXV съезда соцамаш кхоачашде. «Коммунисташ хьалха латт». Веденски районера передача (нохчий меттала). 16.15 — Лирически ашараш (гІалгІай меттала). 16.35 — «Болхлой вахар» яха радиогазета (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш. Іуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доалаш, лаьгІо мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике гІолла 8—13 градуси. Грозне — 10—12 градуси йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 1—6 градуси дийнахьа 12—17 градуси йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ГРОЗНЕНСКИ ЦИРК

15-ча октябре хьаеля керда сезон.

Программана юкъе:

Узбекски джигиташ, кулгалхо — Узбекски ССР халкъа артист **Зарипов Хаким.**

Силовой аттракцион, кулгалхо — РСФСР заслуженни артист, спорта заслуженни мастер, дунен чемпион **Новак Григорий.**

Иллюзионист — Армянски ССР заслуженни артист **Акопян Меружан.**

БІарччача сайрийна манеже ба гІорбаьнна клоунаш.

Билеташ хьалхе эца йиш я. **Представленеш дІайолалу 19 сахьати 30 минути яьлча.**

Шоаттеи кІирани деношка кхо представлени хургья укх ханашка: **12 сахьат, 15 сахьат, 19 сахьати 30 минути.**

Коллективно хьажара йола заявкаш а дІаийю цирко.

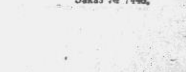
Эшар укх телефонагІа хатта: 2 — 21 — 55.

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийн вахарен культура отделий 3-61-46;—промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88

Газет арадувл шинарei, ереи, шоаттеи деношка

СФ05504. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске 92. Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковское 92. Заказ № 7448.